

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre ... 7 korona.
Egy óra 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre ... 8 korona.
Egy óra 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, november 28.

Oriási zsákmány a dunai kikötőkben.

(Áttört oláh vonalak. — Alexandriát elfoglaltuk.)

Berlin, november 27. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala:

A Somme területén csak gyenge tüzelés és a franciák este tüzelés nélkül megkísérelték, hogy a St. Pierrevaast erdő déli részébe benyomuljanak. Az árokvédők gépfegyvertüzelése és a tüzérség gyorsan megkezdett zárótűz vissza verte őket.

A trónörökös hadserege:

A Somme területén csak gyenge tüzelés a St. Mihálytól keletre egyik őrsünk ellen intézett francia vállalkozás megghusult.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege:

Nincs újság.

József főherceg vezérezredes hadsereg arcvonala:

A Kárpátokban a Ludova területen orosz felderítő osztagokat, a Negrisera völgytől északra pedig több zászlóaljat vertünk vissza. **Krafft von Dolmensingen** altábornagynak az Olt két oldalán északfelől előretörő német és magyar-osztrák csapatai a Topologu szakasz mögé vetették vissza az ellenséget. Tigvinitől keletre a 182. számú szász gyalogezred, amelyet a gyorsabb siker céljából az ellenség előtt felvonult neumarki 54. számú tábori ágyusezred kitűnően támogatott, áttörték az ellenséges vonalakat. Elfogott 10 tisztet, 400 főnyi legénységet és 7 géppuskát zsákmányolt. **Alexandria felett és alatt elértük a Vedeo szakaszt. A várost magát elfoglaltuk. A románok orsoval csoportjának maradékát csapataink Turnszeverin felől délkelet felé szorították, ott más erők állják el útjukat. A megvert ellenség véres veszteségei mellett itt 28 tisztet, 1200 főnyi legénységet, 3 ágyut, 27 telt löszerkocsit és 800 megrakott járművet veszített. Az Orsova és Ruszesuk között fekvő dunai kikötőbe, eddig 6 gőzhajót és legnagyobb részét értékes rakományával telt 80 uszályhajót vettünk birtokunkba.**

Balkán harctér:

Mackensen vezértábornagy hadserege:

Dobrudzsában az orosz lovasság és gyalogság több támadást intézett, melyek megghusultak. Bolgár zászlóaljak előretörései acheszectől keletre vissza vetették állásaink sötétéből az ellenséget. **A dunai hadsereg megtörve a románok ellenállását, előre haladt.**

Macedóniai hadszíntér:

A Presbató és a Cserna között heves tüzérségi harc. A Paratovától délkeletre levő magaslatok ellen intézett erős támadások, német vadászászlóaljak szívós kitartásán **megtörték.** A Vardartól keletre az angolok erős tűz alá vették a német állásokat. Ezt követő támadásukat visszavertük. A Strúma mentén felderítő osztagok ütközetei. **Ludendorff,** első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Üldözzük a mindenütt visszavonuló oláhokat.

— Ujabb frontáttörések. —

Budapest, november 27. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

József főherceg vezérezredes arcvonala:

Turnszeverinnél megvert ellenség délkeleti irányban vonul vissza. **Az osztrák-magyar, német csapatok üldözik.** Ezekben a

harcokban szerzett zsákmányunk 28 tiszt, 1200 főnyi legénység, 3 ágyu, 27 telt löszerkocsi, 800 megrakott szekér. **A dunai kikötőkben is gazdag zsákmány jutott kezünkre. Az Olt alsó folyásától keletre, Alexandriától északra és délre elértük a Vedeo szakaszt. Az Olt felső folyásánál az ellenséget a Topologu-szakasz mögé vetettük vissza. Igvenitől keletre áttörtük az ellenséges állást, a mely alkalommal 10 tisztet, 400 főnyi legénységet fogtunk el, két gépfegyvert zsákmányoltunk. Több orosz zászlóaljak a Negrisera völgytől északra csapataink ellen intézett támadása eredménytelen maradt. A Ludova területen visszavertünk ellenséges felderítő osztagokat.**

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének arcvonala:

A helyzet változatlan.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

Nincs különös esemény. Höfer, altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ferenc József utolsó útja.

(Schönbrunnból a Hofburgba. — Vilmos császár holnap érkezik Bécsbe.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécsből telefonálja tudósítónk: A király holttestét ma este szállították át a Schönbrunnból a Hofburg kápolnájába. Ma tette meg a volt uralkodó az utolsó utat a schönbrunni palotából a Hofburgig. A holttest átszállítására kijelölt utat a kitűzött időnél már jóval előbb teljesen ellepte a közönség. A hatalmas tömeg a tolongás és a nagy várakozás ellenére is példás rendben várta a meghalt uralkodónak a Hofburgba való hazatérését. Tíz óra felé megjelent a Schönbrunnban az udvari papság és elvégezte a beszentelés szertartását. Ezen a beszentelésen ölelsége a király, a királyné és a legszűkebb udvari környezet vett részt.

Mélyen megrendülve nézték végig a jelenlevők a szertartást. Ezután pont tíz órakor indult meg a menet a Hofburg felé. A menet élén két lovas udvari szolga haladt lámpával ezután az udvari kocsik sora következett, majd a fekete drapériával bevont halottas kocsi nyolc fekete paripával. A halottas kocsi két oldalán a darabont és a magyar testőrök haladtak, végül a menetet egy század katona zárta be. Lassan haladt el a gyászmenet a kastély udvarának arról a részéről, melyet az uralkodó nem hagyott el, mióta a háborút ellenségeink reánk kényszerítették. A kastély őrsége most tisztelgett utóljára elhunyt királynak. A nép mindenütt néma gyászsal és nagy megindulással várta a felejthetetlen uralkodóját. A menet feltizenkettőkor érkezett a Hofburg udvarára. A koporsót itt az udvari lakályok emelték le és az udvari kápolnába helyezték, ahol újból beszentelték és azután a kápolnát bezárták. Holnap a kápolnát megnyitják és a közönséget bebocsájtják a ravatalhoz.

Berlinből jelentik: A király temetésén megjelennék a német szövetséges fejedelmek kivétel nélkül. Az észak-német fejedelmek kiáratóikkal előre meghatározott helyen fognak

találkozni még Németországban és onnan együttesen folytatják útjukat Bécsbe. Közben találkoznak a dél-németországi fejedelmekkel, úgy, hogy Bécsbe együttesen érkeznek és valamennyiüket együttesen fogadják. Vilmos császár a főhadiszállásról közvetlenül utazik Bécsbe és a német szövetséges fejedelmekkel egyidejűleg érkezik oda.

Bécsből jelentik: Vilmos császár holnap ideérkezik. A temetési szertartáson a császár pillanatnyi indiszpozíciója miatt nem vehet részt. A császár a halott királyért a ravatalnál fog imát mondani.

Bécsből jelentik: A külső Burgkapu tegnap óta feketével van bevonva. A Hofburgban ezenkívül semmiféle gyászpompa nem látható. Tegnap óta a bécsiek hatalmas tömegben tördultak a Schweirerhofba, a ravatal megtekintésére.

Az aradi 33-ik gyalogezred három tagu küldöttséget meneszt a temetésre Bécsbe. A küldöttség vezetője Seiler Mihály kapitány, tagjai egy tiszt helyettes és egy káplár.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara fölterjesztésében arra kérte Harkányi János báró kereskedelmi minisztert, hogy öfelsege elhunyt alkalmából a trón számolja előtt támogatja a kamara legbensőbb részvétét.

Az Aradi Kereskedők Köre folyó hó 28-án kedden este 9 órakor a Kör helyiségében választmányi ülést tart. Tárgy: öfelsege elhunyt felett való részvét-nyilvánítás. A választmányi tagoknak szives megjelenését kéri az öfökség.

Gyászol a magyar nemzet.

(A képviselőház és főrendiház részvéte.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A képviselőház mai ülésére, mely kizáróan az elhunyt király emlékének van szentelve, nagy tömegekben jöttek el a képviselők. Természetesen mindenki fekete ruhában van, a katonaképviselők pedig teljes díszben. A folyosón igen élénk az élet s a beszélgetés leginkább a körül a kérdés körül folyik, hogy miképpen oldódik meg az a kontroverzia, mely a munkapárt és az ellenzék között támadt a koronázó személye miatt. Mind a két fél ragaszkodik álláspontjához és az ellenzék egységes fellépésre készül.

A Ház munkarendjéről nem történt újabb rendelkezés. Szász Károly alelnök már reggel kilenc órakor bent volt a képviselőházban, de az ülés megnyitásáig beszéde megfogalmazásával volt elfoglalva. Az hallatszik, hogy januárban, amikor az ünnepeken tullestek, a miniszterelnök jelentésével kapcsolatban legalább egy hónapig tartó hosszú vita lesz a háborús helyzetről, amely elé az elnökség nem gördit akadályt.

A folyosón az a hír van elterjedve, hogy a koronázás december 21-én lesz a budavári Mátyástemplomban. A koronázó-dombot a budai Szentháromság-téren fogják felállítani, s itt fogja megtenni az új király koronával a fején a világ négy tája felé a kardvágást.

Ünnepies és néma csend volt a hatalmas teremben, amikor Szász Károly, az elnöklő alelnök megnyitotta az ülést.

(Az ülés megnyitása.)

A formások elintézése után jelenti, hogy a miniszterelnök kíván szólni.

Tisza István gróf feláll, ebben a pillanatban még komorabbnak látszik, mint valaha. Minden szavát hangsúlyozva mondja:

— Van szerencsém a legkegyelmesebb királyi kéziratot átnyújtani, kérve annak meghirdetés céljából a főrendiházhoz való útküldését.

Szász Károly: Atveszem és felbontom a legfelsőbb királyi kéziratot.

A borítékot felvágja és egy összehajtott papírlapot vesz ki, átnyújtja azt a Ház jegyzőjének.

Mihályi Péter jegyző átveszi a királyi kéziratot. A teremben ünnepiesen mélyes csend. Az első emeleti karzat oldalán kigyulnak a villamos gyertyák.

Károly király bejelenti trónraléptét.

Mi, I. Károly Isten Kegyeleméből Ausztriai császár, Csehország király stb. és Magyarország e néven negyedik apostoli király, Magyarországunk és Társországi Zászlósainak, egyházi és világi Főrendinek és Képviselőinek, a kik megdicsőült Dédnagybátyánk I. Ferenc József Ő Császári és Apostoli Királyi Felsője által 1910. évi június hó 21-re Budapest székesővárosunkba összehívott országgyűlésre egybegyűlvék, királyi üdvözetünket!

Kedvelt Híveink! A nemzet gyászában osztozó lelkünk mélyes bánatával, de a gondviselés kifürkészhetetlen útjaiban való megnyugvással hozzuk tudomásotokra, hogy dicsőséges emlékezetű boldogult Dédnagybátyánk I. Ferenc József Császár és Apostoli Király a mai napon a halandó létből az örök létbe költözött. A midőn tehát az uralkodást, mint nevezett néhat Dédnagybátyánk utóda és örököse, az ország törvényei, ezek közül az 1723. évi első és második törvényeikk értelmében Istenbe vetett reménnyel bizalomteljesen elfoglaljuk, addig is, a míg lelkünk sugallatához s a törvény rendeletéhez képest mielőbb

megtartandó koronázásunk alkalmából királyi hitlevelünkben tehetnénk bizonyosságot fejlődési szándékaink felől, az alkotmányos törvény megtartására és mások általi megtartására, valamint Hű Magyarországunk és Társországi javára irányuló törekvésünkről biztosítunk benneteket. Kikhez egyébként királyi kegyelmünkkel állandóan hajlandók maradunk. Kelt Bécsben, 1916. évi november hó 21. napján. Károly, s. k. Gróf Tisza István s. k.

A kézirat felolvasása után az elnök jelenti, hogy a legfelsőbb királyi kéziratot a Ház hódolatteljesen tudomásul veszi és kihirdetés céljából átküldi a főrendiháznak.

(Az elnök gyászbeszéde.)

Az elnök felállt és mikor elhangzik az első két szava: Tisztelt Ház! — az egész teremben mindenki felállt és csendben várja az elnöknek az elhunyt királyt elparentáló beszédét.

Szász Károly elnök: Tisztelt képviselőház! Az imént meghirdetett legkegyelmesebb királyi leirat nyomán mélyes megilletődéssel, a legőszintébb hazai fájdalommal emlékezem meg arról a lesújtó gyászról, amely a mi nagy uralkodónknak, jóságos királyunknak, I. Ferenc József Ő császári és apostoli királyi felsőjének folyó hó 21-én bekövetkezett elhunytával a magyar nemzetre szakadt.

A fájdalom sokkal mélyebb és igazabb, hogysen a könyvek bőséges omlása a szívek néma érzése mellett megtűné a szavak hosszú áradatát; viszont I. Ferenc József uralkodása sokkal gazdagabb nagyjelentőségű eseményekben, hogysen a kevés szót parancsoló mostani alkalom keretében megfelelően tudnám méltatni.

Az általa oly híven ápoltt béke munkás korszakát megszakította a reánk kényszerített világháború, meghozva a nagy király utolsó gondját és utolsó örömét.

Fegyvereink sok fényes diadalát megmérte, — de a nemzet további fejlődését véglegesen biztosító kedvező békét már nem várhatta meg élete hosszú vándorútján elfaradt öreg királyunk. De győzelmeink, amiket — dicső szövetségeseinkkel együtt — a csatateremen az ellenség fölött, itthon önmagunk fölött aratunk, ki fogják vivni a békét, ha Isten megáldja vele a magyart, érezni fogjuk, hogy az örök küzdelmek világából az örök béke honába költözött Ferenc József király jóságos szelleme és áldott emlékezte nem mint halványuló fényűző, hanem mint elevenen ható erő fogja áthatni az elkövetkezendő korszakot. A dicsőségesen uralkodott nagy király emlékét nemzeti kincséül örökíti majd át a magyar nemzetéről-nemzedékre.

Ez érzésektől megilletődötten és e gondolatoktól áthatva teszem meg javaslataimat e szomorúan ünnepies alkalomra vonatkozóan.

Miután az elnök befejezte emlékebeszédét helyet foglalt és utána a képviselők is leültek.

(I. Ferenc József emlékének megörökítésére.)

Az elnök ezután így folytatta;

— A következő javaslatokat vagyok bátor a tisztelt Ház elé terjeszteni: Mindenekelőtt méltóztassék utólagosan jóváhagyni, hogy a mai ülést elnöki hatáskörömben összehívjam. (Helyeslés.) Javasolom, fejezze ki a Ház mély részvétét a megfelelő módon Ő felsője Károly király előtt. (Helyeslés.) Javasolom továbbá, helyezzen a Ház koszorút a megboldogult király ravatalára. (Helyeslés.) Egyidejűleg közlöm a tisztelt Házal, hogy az idő előrehaladtására való tekintettel megrendeltem a nagy babékoszorút, a melyen gyászszal borított nemzetiszínű szalagon a következő felírás lesz: „I. Ferenc József Magyarország apostoli király halhatatlan emlékezetének — hálás kegyelettel a magyar országgyűlés

képviselőháza.” Javasolom továbbá, méltóztassék küldöttséget küldeni a temetésen való részvételre. További javaslatom pedig az, méltóztassék kimondani, hogy a legközelebbi ülést a temetést követő ötödik napon, december 5-én, kedden délelőtt tíz órakor tartjuk a további munka elvégzésére. (Helyeslés.) Ha azonban a gyászszal kapcsolatos olyan események történének, a melyek szükségessé tennék a képviselőház határozatát, méltóztassék hozzájárulni, hogy ez esetben összehívjam a tisztelt Házat. (Helyeslés.) Javasolom továbbá, méltóztassék kimondani, hogy a képviselőház tagjai hatvan napig gyászt viselnek. (Helyeslés.) Javasolom, hogy a megboldogult király emléke törvénybe iktattassék. (Helyeslés.) Mondja ki a Ház, hogy Károly király Ő felsőjét és Zita királyné Ő felsőjét ünnepélyesen üdvözli. (Helyeslés.) Végül méltóztassék kimondani, hogy a hozott határozatokat hozzájárulás végett közöljük a főrendiházzal.

Tisza István gróf gyászbeszéde.

Ezután a miniszterelnök állott fel szólásra.

Tisza István gróf miniszterelnök: Érzem feladatomban egész súlyát, midőn a gyász ünnepélyes pillanatában felszólalok. Hiszen, tisztelt Ház, e pillanat nem alkalmas a megdicsőült nagy király világtörténelmi alakjának jellemzésére, arra pedig, hogy a mindnyájunk lelkét betöltő érzelmeknek méltó szavakban adjak kifejezést, nem érzem magam képesnek.

A megboldogult király a magyar nemzet történetének nagy alakja volt, egyike ama történelmi alakoknak, kik évszázados tradíciókkal szaktva, évszázadok utószótjából vezették ki a nemzetet, akik megtalálták a helyes kibontakozás útját és biztos alapokat raktak le a legboldogabb utókor számára. Egyike Ő a nemzet nagy jótévőinek, akik megoldottak megoldhatatlannak látszó problémákat, amelyek a küzdelem, szenvedés, gyász forrásai voltak a nemzetre hosszú évszázadokon át. Az Ő világtörténelmi rendeltetése, az Ő életének műve: e probléma megoldása volt.

Hosszas uralkodásának 1848., 1867., 1896. és 1914. voltak az utjélei. Trónralépte sokáig lappangó ellentétek végtelenül egymásra törő katasztrófáinak korszakába esett. E végzetes küzdelem és az azt követő gyászos korszak tanulságaiból merítette azt a politikai irányt, amely élete során a magyar nemzettel való kiegyezés révpartjára juttatta, majd három évtized békés fejlődésére a nemzettel együtt örülve tekint vissza és lelkében egybeforrva a nemzettel, áll meg előbb a magyar állam fennállásának ezeréves ünnepét, kevés vártatva rá pedig 48-as törvények megalkotásának ötven éves fordulóját.

A béke műve folyik tovább, de nem adott meg neki, hogy élete végéig a béke útjain haladhasson. Fellegek tornyosultak, az ellenség gonosz indulatai környékeztek királyunkat, hazánkat és a birodalmat. Provokáció-provokációt ért és a világ legbékésebb fejlődése élete alkonyán kénytelen volt kardot rántani. Akkor tűnt ki művének igazi értéke. A ránk zúdult világkonfliktáció alatt tűnt ki a magyar nemzeti intézményeknek minden erővel dacoló élő ereje. Hogy ezek a szabadságjogok és ezek az intézmények az erőnek mily hatalmas fokára emelkedtek.

Most a magyarság erőforrása a nagyhatalmi állásnak is erőforrása. Csak sikerüljön eltávolítani mindazokat a magyar nemzeti jogokat és szabadságokat gátló akadályokat, akkor a magyarság ereje és a magyarság mint a dinasztia és a trón támasza még a mostaninál is erősebb és megingatlanabb lesz. Csak a szabadságjogoknak kiterjesztése ad erőforrásokat a nemzetnek. A magyar

népzet jogainak a közös védelemmel való összehanghozása hozzájárul a közös erő kifejtéséhez, a közös győzelmekhez, a közös dicsőséghez.

Boldogult nagy királyunk élete nagy művét, amelyen annyit fáradt és munkálkodott, nem tudta már befejezni. Az ut, amelyen a kiegyezéstől a világháborúig eljutott, nem volt síma. Zátonyok és örvények között kellett haladnia. Még megvoltak a surlódás, a bizalmatlanság nyomai, de hogy mindezekben a bajokon és veszélyeken át a kiegyezés, a király e nagy műve diadalmaskodott, azt az ő nagy bölcsességének, kiapadhatatlan türelmének, a jóságos szívének köszönhetjük, amely örökre biztosítja a nemzet ragaszkodását, szeretetét és hűségét. (Helyeslés.)

A megtestesült államférti volt ő. Egész fejedelmi tevékenységében nem ismert mást, mint a kötelességet. Egész fejedelmi élete a fáradságot és a csüggedést nem ismerő szakadatlan munkából állott. Ebbe a kötelességteljesítésbe belevitte jóságos lelke meleg szeretetét.

Elnéző volt mások hibáival szemben és derült lélekkel nézte mások emberi gyarlóságát. Ez a két főtulajdonság: kemény kötelességérzet és a lelki jóság adott egyéniségének különös varázst. Ebben adta próbáját sztoikus, nem, rossz kifejezést használók, keresztény lelki nagyságának, amelyet a sorscsapások nem renditettek meg.

Dolgozott szakadatlanul, utolsó lehelletéig. Élete utolsó napján láztól gyötörve erőltette a munkát és meghagyta, költsek fel másnap fél-négykor. Ezt a parancsát már nem lehetett teljesíteni... pihenni tért... Minket itthagyt megrendülve, gyászborult lélekkel. Legyen emlékezete áldott! Legyen élő tanulság és felemelő példa, s amíg magyar él, keresse fel halás kegyelettel!

(A pártok vezére
az elhunyt királyról.)

Gróf Káthy-Héderváry Károly, a munkapárt elnöke szólalt fel ezután:

— Ugy tekintünk boldogult királyunkra — ugymond — mint fájdalomnak enyhítő forrására és eszünkbe jutnak nagy tulajdonságai. Az egész magyar nemzetben megnyilvánult a megboldogult felség iránti tisztelet. Onfelegyelemzettség, önmegtartózkodás és önteljes voltak a fő erői és ezek biztosították számára a magyar nemzet szeretetét. Mindig és mindenkiel csak jót tett.

A jó ember csak jó uralkodó lehetett. Ha visszaemlékezünk arra, hogy mi volt Magyarország és mi volt Budapest az ő megkoronázásának az idején, el sem hisszük, hogy mind az a nagy változás, ami azóta történt, egy király uralkodása alatt történt. Ez alatt nőtte ki magát a magyar állam, az ő uralkodása alatt lett Magyarország nemzeti modern magyar állam és ha a nemzet összességének ereje teremtetten is meg ezeket az eredményeket, mégis ő volt erőteljes kezdeményezője a haladásnak. Mindig buzdította és serkentette az arra hivatottakat. Mi is igyekezzünk fogunk, hogy a jövő nemzedékébe is átplántáljuk azt a kegyeletet, amit a nagy uralkodó megérdemelt.

Gróf Apponyi Albert: Az a párt, amelynek a nevében ma felszólalok, a király élete művének a közös ügyekre vonatkozó részével elvi ellentétben van, de ez sem felejtetheti el azt a gondolatot, amelyet minden magyar magának vall és amely alaptörvényünkben van lefektetve, azt, hogy az 1723. évi 1. és 2. törvényeinkben foglalt azonos trónöröklési rend és kölcsönös védelmi kötelezettség elvével a nemzet nem mondott le nemzeti szuverenitásáról.

Sohasem felejtjük el, hogy a legnehezebb lépést, az elsőt, a lélektanilag és történelmileg legnehezebb lépést I. Ferenc József tette meg. (Helyeslés.) Ez tulajgyogja uralkodói tényeinek ama részét is, amellyel közösséget nem vállaltunk. Ezen alappondolatoktól eltelve, én

és elvbarátain elfogadjuk az elnöki előterjesztéseket.

Andrássy Gyula gróf: A nagy uralkodó emlékének a méltatásánál elfogulatlanul, történelmi objektivitással mondhatjuk, hogy az elhunyt király a magyar királyok egyik legnagyobbja volt.

Ez a esodálatos objektivitás a nemzetben azt az impressziót keltette, hogy nem is áll szemben emberrel, hanem egy fogalommal, az állam eszméjének megtestesítőjével.

A belpolitikában az ő működésének legfontosabb szempontja az volt, hogy keserves tapasztalatok alapján győződött meg arról, hogy a nagyhatalmi állást csak abban az esetben övhatja meg, ha sikerül a magyar nemzeti államot kiépíteni. Az ő belpolitikai alappondolatától egy utód sem térhet el büntetlenül és ha akadna utód, aki más ösvényt választana, az szembehelyezkednék a nagy fejedelem emlékével.

Batthyány Tivadar gróf: Mély megilletődéssel vesszük hivatalos tudomásul ő felsége IV. Károly király kéziratából ő felsége I. Ferenc József elhunytát. Élete immár a történelomé, amely majdan az ő pártatlan megvilágításában fogja megörökíteni világtörténelmi egyéniségét és szereplését. Lelkesedéssel fogadjuk el azon indítványt, hogy ő felsége IV. Károly magyar király és királyi hitvese elé a törvényhozás küldöttsége járuljon. Felséges királyunknak és királynénknak a mély gyász eme pillanatában való minden ténykedése a nemzet minden fiát a megnyugvással párosult örömmel és a lelkesedés teljes reménységével tölti el. Az alkotmányos uralkodás iránt megnyilvánuló erős akarat, a törvények iránti tisztelet erőteljes hangsúlyozása, a béke iránti komoly és bölcs törekvés, ő felségének a hadak élén kifejtett igaz magyar katonához méltó viselkedése a munkálkodó néptömegek iránt való szeretetteljes megnyilatkozás, a felséges királyné lelkesítő humanitárius működése, mindazt a forrás érzett reményt és bizakodást ébreszti bennünk, hogy ő felsége uralkodása nyomán végleg be fognak hegedni a nemzet testén még mindig sajgó vérző régi és újabb sebek.

Zichy Aladár gróf: Hozzájárul az elnök minden előterjesztéséhez, amely istenben boldogult I. Ferenc József apostoli királyunk elhunytá felett érzett gyászunk, a végtisztességen való részvét és emlékének megörökítésére vonatkozik.

Pop Cs. István a nemzetiségi képviselők nevében szólalt fel. A román nép — ugymond — engedelmes hűséggel viselkedett a trón iránt és ennek leginkább a megpróbáltatás nehéz napjaiban adott kifejezést. Fájdalommal vettük tudomásul a megdöbbentő gyászhirot, de vigasztalást találunk az elhunyt uralkodó végrendeletében, amelyben népéhez szólt és biztosítja népeit szeretetéről, atyai gondoskodásáról. Ezek igazán fejedelmi szavak és legékebb hagyomány utódnak.

Szabo István (nagyatádi) a kisgazda párt nevében beszélt. Babits, Gyalszky Liuba a horvát delegátusok nevében, horvát nyelven olvassa fel beszédét.

Elnök jelenti, hogy mélyszéges gyászunkban a német birodalmi gyűlés, a török parlament is osztozott. Meleg hangú részvétáviratokat küldtek, melyekre hasonló melegehangú válaszal feleltünk. Az elnök ezzel az ülést be zárta.

A főrendiház ülése.

A főrendiház ma délután négy órakor tartotta gyászülését, amelyen a főrendek impozáns számban jelentek meg. Jelen voltak az ülésen a kormány tagjai is teljes számban, élükön Tisza István gróf minisztereinkkel.

Jósika Samu báró elnök felszólítására Széchényi Imre gróf jegyző felolvasta a király leiratát a főrendiházhoz, amelyet a főrendek állva hallgattak végig. Ezután az elnök bejelentette, hogy a trónralépés a főrendekkel is közöltetvén, az erről szóló királyi leiratot megőrzés végett az Országos Törvénytárba helyezik. Majd felemelkedve székeről, elmondta gyászbeszédét, a főrendek is felálltak, úgy hallgatták meg a beszédet:

— A legfájdalmasabb érzéssel adok kifejezést — ugymond — mély gyászunknak, mely az elhunyt uralkodó felett mindnyájunk szívét áthatja. Az élők sorából a halhatatlan-

ságba költözött a király, a történelem feladata lesz az ő nagy egyéniségét méltatni. A legbékésebb fejedelem a világháború legveszesebb forratagában távozott a halhatatlanságba, de azzal a megnyugtató tudattal hunyta be szemét, hogy munkája áldásait élvezni fogja a késő utókor.

Ezután Osernoch János hercegprímás megismertette a királynak a nemzethez intézett végrendeletét, amely a gyász szomorúságában vigaszt nyújt, mert látjuk belőle, hogy a király átérzte nemzete hű ragaszkodását és mélyszéges szeretetét. Az uralkodó a trón magasságában az az alapelv vezérelte, hogy a király boldogsága a nép boldogságával van összekötve. A halottak végső akarata szent, tiszteletben fogjuk tartani mi is, a király végső üzenetét, megfogadjuk, hogy hű ragaszkodással viseltetünk utódja a fiatal, gazdag reménység utjain elinduló király iránt, azzal az elszántsággal, amellyel elődeink életüket és véruket áldozták Mária Teréziáért.

A főrendiház ezután a részvét kifejezésére és az új király üdvözlésére vonatkozólag a képviselőház határozatával azonos határozatot hozott. Végül Jósika Samu báró elnök felkérte a főrendeket, hogy mély részvétük jeléül minél impozánsabb számban jelenjenek meg a király temetésén.

Dél-Afrikából — Aradra.

— Magyarok sorsa angol gyarmaton. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma, amikor az egyik városból a másikba való utazás is alig leküzdhető nehézségekbe ütközik, akadnak emberek, akik nem törődve a reájuk leselkedő ezen veszéllyel, tengerentúli ellenséges országokból, minden alkalmat felhasználva, igyekeznek visszajutni régi, elhagyott hazájukba.

Az Aradi Közlöny munkatársának ma alkalma volt beszélgetést folytatni özevgy Braun Albertnéval, aki egy hónapi kalandos utazás után ma érkezett Aradra Délafrikából, Johannesburgból. Egy ízben az Aradi Közlönyben megjelent az uriaszony egy érdekes levele, mely kerülő uton jutott el rendeltetési helyére s melyben sok érdekes eseményt mondott el arról az életről, mely a háború kezdetén az angol gyarmaton uralkodott, azokról a gaztettekről, melyeket az angol lakosság a német, osztrák és magyar alattvalókkal szemben véghez vitt.

Az urhölgy az Aradi Közlöny munkatársának kérdéseire hazautazásáról érdekes dolgokat mondott el.

— Az Aradi Közlönyben megjelent levelemben megírtam, hogy az angolok mindenkit, aki német, vagy osztrák volt, internálták. Én és fivérem azonban előkelő összeköttetéseink folytán szabadon maradhattunk.

— Nemrégén, több mint két évi távollét után erőt vett rajtam a honvágy s hozzátartozóim határozott ellenzése dacára elhatároztam, hogy a legközelebbi alkalmas időben visszaterék hazamba. Az alkalom csakhamar kínálkozott. Az amerikai követség közvetítésével az angol konzulátus kiállította utleveletem, mellyel visszatérhettem Európába.

— Október 10-én Johannesburgban vonatra ültem és negyvenkét órai folytonos, fárasztó utazás után összetört, meggyötört testtel érkeztem Captownba, ahol 13-án a „Goentoor” nevű holland hajóval tovább utazhattam. Pénzt csak tíz fontot volt szabad magammal viennem és így előre gondoskodtam, hogy Amsterdamban pénzt szerezhessek be magamnak. Kerülő uton az Atlanti Óceánon át a Kanári szigeteket érintve értünk Angolországba.

Utközben mindenütt leeresztett mentőcsónakokkal haladtunk, félve, hogy netalán aknába ütközünk. Közben egy próba mentési gyakorlatot tartottunk, mindenki mentőövet kapott és a neki kijelölt csónakbaült. Angliába érve Foulard kikötőben messze a parttól kötöttünk ki. Este a hajó tedélete egészen el volt sötétítve. A postát az angolok azonnal elkobozták.

— Rövid itt időzés után ismét útnak indultam és Skóciát, Írországot érintve megérkeztem Amsterdamba, ahol felvéve a szükséges pénzt, tovább utaztam Rotterdamba. Innen jöttem át Németországba s az ut most már sokkal kellemesebb volt, különösen, ha arra

gondoltam, hogy nemsokára ismét hazai földre léphetek. Utközben csomagjaimat négyszer is átvizsgálták. November 14-én érkeztem meg Budapestre és a mai napig ott tartózkodtam. Most boldog vagyok, hogy ismét hazai földet látok magam körül.

Frigyes főherceg a Mária Terézia-rend nagy keresztese.

(A trónörökös új ezrede. — A vezérkari főnök tábornagy. — Elismerés Hazai Samu báró vezérezredesnek.)

(Saját tudósítónk teleteljesítése.)

Bécsből jelentik: A hadsereg „Rendelési Közlönyé”-nek mai száma két legfelsőbb királyi kéziratot közöl.

Öfelsége a következő legfelsőbb hadsereg- és hajóparancsot méltóztatott a legkegyelmesebben kiadni: Hadsereg és hajóparancs.

Akarom, hogy elsőszülött fiam, kivel Isten kegyelme ajándékozott meg, mostantól kezdve derék, hősiességű erómmhoz tartozzék és kinevezem őt a 17. ezredem ezredtulajdonosává. Elrendelem, hogy ezen ezred máától kezdve a „koronaherceg” nevet viselje. Kelt Bécsben, 1915. november 24-ikén. Károly s. k.

A trónörökösök ezrede a szintiszta magyar 19. gyalogezred volt, amely Komárom, Győr és Veszprém megyékből egészül ki. Ezt az ezredet most IV. Károly a maga nevével díszítette és most Károly császár és király nevével viseli.

A 17. ezred Laibach háziezrede.

Ő császári és apostoli királyi felsége a következő legfelsőbb kéziratot méltóztatott a legkegyelmesebben kibocsátani:

Kedves rokon, Frigyes főherceg tábornagy! Mária Terézia, a nagy császárnő és királynő 1757-ben gróf Daun tábornagynak, hadserege főparancsnokának, aki a felség szavai szerint tázpróbáját egész hadserege szeme előtt állotta meg, az ujonnan alakított katonai Mária Terézia rend első nagykeresztjét adományozta. Ep úgy, mint akkor, ma is tudatában van a hadsereg főparancsnokának része azokban a sikerekben, amelyeket hősiességű erómm kivivott. Mivel a háborút megelőző számos békeév következtében ezidőszert nem áll fenn rendkápitan, mely hivatalos volna arra, hogy új rendtagok felvétele felett tanácskozzék, ezennel Magam adományozom Önnek a katonai Mária Terézia rendnek nagykeresztjét, amaz érdemeinek elismerésekép, amelyeket úgy én, mint a fegyveres eróm és a haza felismerünk. Elrendelem, hogy Önnek az a nagykereszt adassék át, melyet megboldogult rokonom, Albrecht főherceg tábornok ur viselt. Kelt Bécsben, 1915. november 26-án Károly s. k.

Károly királynak ez a rendjeladományozása újból aktuálissá teszi a Mária Terézia rendet, minden katonának titkos vágyakozását. A Mária Terézia lovagrend osztrák érdemrend, melyet Mária Terézia császárnő-irálynő alapított 1757. május 13-ikén. Alapszabályait azonban csak 1758. december 12-ikén nyerte a rend, de idők folyamán két ízben is megváltoztatták a viszonyoknak megfelelően ezeket az alapszabályokat. És pedig először 1765. október 15-ikén, amidőn a rendnek három osztályát megalkották. Ez a felosztás mindmáig érvényes. Mint akkor, úgy ma is a rend három osztályból áll. 1. a nagykeresztesek, 2. a parancsnokok, 3. a lovagok osztályából. 1810-ben változtatták meg az alapszabályokat másodszer, amidőn jogot adtak a Mária Terézia rend nagykeresztjével kitüntetett katonának arra, hogy az örökös bárói rangot kérelmezhesse. Nem áll tehát az a közhiedelmében elterjedt nézet, hogy a Mária Terézia-rend bármelyik osztályával kitüntetett hőszerszámind a báróságot is megkapja. 1878-ig a rend kitüntetettjei semmi néven nevezendő ellenértéket

nem kaptak. Harminenyole év óta áll fenn az rendelet, amely megszabja a három osztály hőseinek évi járulékát. 1878. óta a rend tagjai a következő nyugdíjakat kapják: hat nagykeresztes, egyenkint tizenkétezer korona, tizenhat parancsnok, egyenkint háromezer korona, száz lovag egyenkint ezerhatszáz koronát, ötven lovag egyenkint ezerkétszáz korona.

A Mária Terézia rend jelvénye arany szegélyű fehér széles talpu kereszt, vörös középpajzsában aranszegélyű fehér gerenda. Körülötte aranszegélyű fehér karikában „Fortitudini” felirat az előlapon. Hátlapján M. T. F. (Mária Teresia Franz) arany monogram, arany szegélyű kék karikagyűrűvel körítve. Szalagja vörös, fehér középsikkal, melyen tíz centiméter szélességben az első osztályu jelvényt a jobb válon át baloldalon, a másodosztályu jelvényt öt centiméter széles szalagon a nyakban, a harmadosztályut 3.75 centiméternyi szalagon a bal mellen hordják.

Az első osztály a bal mellen csillagot is visel, melynek a rendjelkereszt az elő lapja, de ezüstből, gyémántozva, arany gyöngyszegélyű. A középpajzs szintén gyöngyszegélyű s a kereszt sarkain át aranszegélyű s aranygyümölcsös zöld babérkoszoru vonul.

A rend utolsó lovagja Fejérvári Géza báró volt.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Frigyes főherceg tábornagy hadseregfőparancsnok a következő hadseregfőparancsnoksági parancsot adta ki:

Katonák! Ő császári apostoli királyi felsége a katonai Mária Terézia-rend nagykeresztjét adományozta nekem, Conrad báró vezérezredest, bevált munkatársamat tábornaggyá nevezte ki. A legfelsőbb kegy kifejezése szólnéktek mindnyajatoknak, szől hősi kitartástoknak, mindenkor bevált vitézségteknek, hű odaadásotoknak a nehéz harcokban drága hazánk hatalmáért és fennállásáért. Legnagyasabb elismerése ez a hadsereg és fliotta eddigi fényes teljesítményeinek. Mutakozzunk méltóknak a legfelsőbb bizalomra! Tartsunk ki, tegyük meg mindnyájan kötelességünket mindaddig, míg a becsületes diadalmas, békét ki nem küzdöttük. Isten velünk volt, velünk fog maradni.

A háboru alatt csak II. Vilmos német császár és volt vezérkari főnöke Moltke kapták eddig a Mária Terézia-rendet.

A hivatalos lap holnap a következő királyi kéziratot közli:

Kedves Conrad báró vezérezredes! Eme sok és hatalmas ellenség ellen yivott háboru hatalmas küzdelmeiben sikerült Önnek, a hadvezér oldalán működő vezérkari főnöknek, a legnehezebb helyzetekkel megbirkózni és világos áttekintéssel döntő elhatározásokat kezdeményezni és azokat végrehajtani. Ezt hálásan elismerve, kinevezem Önt tábornaggyá. Károly s. k.

Most három tábornagyja van hadseregünknek: Frigyes és Jenő főhercegek és a vezérkari főnök. Albrecht főherceg halála óta a háboruig nem volt tábornagyja a hadseregnek.

Kedves Hazai báró vezérezredes! Istenben boldogult felséges ur, az én fenkölt dédnagybátyám, többszörösen kegyteljesen ismerte el ama nagy érdemeket, amelyet Őn a magyar honvédség hadikészültségének emelése körül szerzett. Az arevonalban számos alkalommal láthattam eme működés eredményét. Kiváló szolgálat-teljesítésének legteljesebb méltánylása mellett megküldöm Önnek külön dicséret elismerésem jelét. Károly s. k.

Félremagyarozott sürgönyből 50.000 koronás per.

(Az aradi törvényszék érdekes ítélete.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Az aradi törvényszék ma olyan perben hozott ítéletet, ahol a vita központjában egy sürgöny állott. A távirat értelmezésétől 50.000 korona sorsa függött.

Meisztrovics János aradi sertéshizláló 1914. évben üzleti összeköttetésbe lépett a bécsi Allgemeine Oesterreichische Viehverwertungs-Gesellschaft céggel. Az üzleteket olyképp bonyolították le, hogy a társaság nagy összegű előlegeket nyújtott, aminek ellenében Meisztrovics sertéseket vásárolt, ezeket Bécsbe szállította és a társaság levonva provizióját és a beküldött előlegeket, a felesleget beküldte Meisztrovicsnak. Egy év leforgása alatt körülbelül 500.000 koronát tett ki a forgalom és az üzletfelek között nem volt semmi zavar. Az üzletek lebonyolításánál Meisztrovics részéről Olteanu Sándor nevű ember szerepelt, aki a bevásárlásokat és leszállításokat végezte és mint megbízott, nem egyszer pénzt is kért Meisztrovics részére és a Viehverwertungs embereivel is érintkezett. Olteanu Sándor, aki oláh alattvaló, 1915. február havában sürgönyözött Bukarestből a Viehverwertungnak, hogy küldjön Meisztrovicsnak 50.000 koronát sürgönyileg. A társaság, amelynek feltétlen bizalma volt Meisztrovics iránt, pénzes levélben 50.000 koronát küldött és még a következő tartalmu sürgönyt menesztette hozzá: „Meisztrovics János Arad. 50.000 korona tegnap címére elment, kérjük Olteanunak szólni.”

A bécsi társaság ezután az 50.000 korona ellenében a sertések leszállítását várta. Nyole hónap után végül időszereinek tartotta, hogy 50.000 koronája, illetve a sertések iránt érdeklődjék és levelet irt Meisztrovicsnak. Meisztrovics erre azt válaszolta, hogy ő a társaság sürgönyi utasítása szerint a címére küldött 50.000 koronát az időközben hazaérkezett Olteanunak hiány nélkül átadta. Olteanu a pénzt Romániába vitte, s hogy mi történt a pénzzel, azt nem tudja.

A Viehverwertungs Gesellschaft eme fordulat folytán pert indított Meisztrovics János ellen és a kisebb részletektől eltekintve a vita a sürgöny tartalma és annak magyarázata körül folyt. A felperesi társaság jogi képviselője szerint az ő felének sürgönye félreérthetetlen. Amikor a sürgöny azt a rendelkezést tartalmazta, hogy szőljon Meisztrovics Olteanunak, ez nem jelenthette azt, hogy az 50.000 koronát adja ki. Felperes soha sem volt összeköttetésben Olteanunval, nem is lehetett ez szerint indoka, hogy 50.000 koronát Olteanunak kiadasson. Ellenben a rendes kereskedő gondosságához tartozott Meisztrovics részéről, hogyha ő félreérthette a sürgönyt, fordult volna felvilágosításért a felpereshez.

Meisztrovics János jogi képviselője azzal érvelt, hogy az 50.000 koronát Olteanu kérte és ennek hitelezett a felperesi társaság. A távirat szerint a bécsi társaság az 50.000 koronát nem Meisztrovicsnak, nem az ő részére, hanem csak a címére küldte azzal a felszólítással, hogy szőljon Olteanunak. Meisztrovics János a nem az ő részére küldött pénzt tehát legnagyobb jóhiszeműséggel adta ki Olteanu Sándornak.

A ma kihirdetett bírói ítélet Meisztrovics Jánost az 50.000 korona és a perköltségek megtérítésében elmarasztalta. A marasztalás alapjául a kereskedelmi törvény 271. §-a szolgált, mert a rendes kereskedő gondosságához tartozott volna Meisztrovics részéről, ha nem tudta, hogy a pénzküldés miért történt, kötelességében állott a pénzküldés oka iránt a felperesi társaságnál érdeklődni és felvilágosítást kérni.

Marcali Henrik és Travellian angol miniszter.

(Az önálló lengyel királyság — a világháború előtt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Vasárnap délután öt órakor ismét zsufolásig megtelt a kulturpalota nagyterme előkelő közönséggel, mely azért jött el, hogy Magyarország egyik legnagyobb tudósának, Marcali Henrik dr. udvari tanácsos, egyetemi tanárnak előadását hallgassa meg. A világgazdaság és a világpolitika fejlődését és összefüggését ismertette tömören, nagy vonásokban és az ő előadói művészetének köszönhető, hogy ezt a nagy ismeretkört átfogó témát oly érdekessé tudta tenni, hogy hallgatóságának figyelmét nem fárasztotta el és ébren tudta tartani.

Az európai hírvé történetudós, aki a jelenkor majdnem minden nagyobb államférfiával, úgy itthon, mint a külföldön élénk személyes összeköttetésben áll, nemcsak írásai-ban, könyvtárra menő könyveiben, hanem élőszóval is hatalmas apostola annak a gondolatnak, hogy a külföldnek meg kell ismernie Magyarországot ezer éves történetét a maga tárgyilagossága valóságában és ha e célunkat elértük, akkor kulturnemzeteknek egész más véleményük lesz felőlünk, mint volt idáig. A professzor Európa fővárosait keresi föl időről-időre, hogy a vezető államférfikkal személyes érintkezés révén is bepillantást nyújtson a magyar viszonyokba és ezt annál könnyebben teheti, mert teljesen távol állva minden politikai és napi értékű mozgalomtól, kizárólag tudományos eszközökkel teszi ezt. Marcali dr. gyakran fordult meg a háború előtt Londonban, ahol igen sok előkelő barátja van. Az angol tudományos életnek nagyságai, akik objektivitásra, minden politikai színezettől mentes hűségre törekedtek és a legmegbízhatóbb forrásból igyekeztek tájékozódást nyerni a magyar nemzet életéről, szívesen fogadták ezt a magyar reprezentation-mant.

— Mikor a Balkán háború lángjai legmagasabbra csaptak — mondotta a tanár az Aradi Közlöny munkatársának — 1913. április vége felé, a Szkutari-affér idején, voltam éppen Londonban egy barátomnál, akinek szívesen látott vendégeként tartózkodtam az angol fővárosban. Természetes, hogy Anglia eme nevezetes fia is a legnagyobb figyelemmel kísérte a Balkán eseményeket és a viszonyok, valamint az események rugóinak alapos ismerője lévén, igen behatóan beszélgettem vele azokról az eshetőségekről, amelyek a Balkán háborút előidéző Oroszország politikája következtében bennünket, magyarokat is már akkor legégetőbben érdekeltek. Barátom figyelmesen hallgatott és másnap, mikor ismét ezek a kérdések kerültek szóba és én egy orosz-osztrák-magyar konfliktus lehetőségéről beszéltem, hirtelen így szólt:

— Egy igen előkelő helyről érkező üzenetet kell átadnom önnek tanár ur. Travellian ur szeretne önnek megismerkedni és ha lehet, úgy kéri, hogy találkozzék vele.

— Travelliant történelmi munkáiból ismertem meg, tudtam, hogy Magyarországon járt és a nemzetiségi kérdést itt nálunk, a helyszínen tanulmányozta és tudtam azt is, hogy a nagy Makulaynak dedunokája. Természetes, hogy egy ilyen kiváló historikussal én is óhajtottam találkozni. Minthogy barátomnak a házat éppen akkor alakították át, úgy beszéltem meg, hogy a találkozás London egyik előkelő

uzsonnázó helyén, legjobban jellemző, ha azt mondom, a londoni Kuglernél legyen.

— Másnap délután volt a randevu és mi csakhamar elmélyedtünk azoknak a kérdéseknek a megbeszélésébe, amelyekre Travellian, a történetíró egy magyar kollégájától, egy másik történetírótól óhajtott felvilágosítást kapni. Szóba került a beszélgetések folyamán a legizgatóbb kérdés, Magyarország és a Balkán probléma is.

— Mit gondol — mondotta az angol tudós — ha önök Oroszországgal háborúba keverednek — ami véleményem szerint egész bizonyos — megtudják-e verni az orosz kolosszust?

— Feltétlenül — válaszoltam én.

— Beszél kolléga ur erről az önök unokáival is, kérdezte angol kartársam.

— Beszéltem és tőlük is azt az információt kaptam, hogy a mi hadseregünk jobb, mint az orosz, mert ez korrump viszonyok között kénytelen élni.

— Miért keverednének önök tulajdonképpen Oroszországgal háborúba — kérdezte nagy emócióval az angol tudós — mik az önök céljaik egy orosz háborúval, mit akarnak önök meghódítani?

— Mi nem akarunk hódítani, válaszoltam most már én is emócióval, azonban a mi célunk egy orosz háborúval elsősorban az önálló lengyel királyság megeremtése.

— Egy pillanatnyi esend következett, majd Travellian fölemelkedett helyéről, elémm állott és mind a két kezemet megragadva, hatalmasan megrázta.

— Ezért már érdemes hadbaszállni.

— Este hét óráig voltunk együtt egy kiváló emberrel, akinek ez az egyetlen nyilatkozata is elárulja, hogy népének legjobb fiai közé tartozik. Mikor elváltunk és én régi angol barátommal maradtam egyedül, elmondtam neki a beszélgetést, amely köztem és angol kartársam közt lefolyt.

— Tudja-e tanár ur, hogy Travellian ur nyilatkozatának a maga szenzációs voltán kívül mi adja meg az érdekességét?

— Azt hiszem — válaszoltam — egy ilyen történelmi igazságnak nincs még szüksége egy külön szubjektív támasztékra, mint amilyenre Ön gondol.

— Igaz, de én nem szubjektív momentumot akarok a kérdés megvilágításába vegyíteni — mondotta barátom. Ugy látszik ön nem tudja, hogy kicsoda Travellian ur?

— Egy kiváló angol történetudós — feleltem.

— Es ezenkívül a mostani angol kormány kereskedelmi minisztere — mondotta az én angolom.

— Ez csakugyan kettős súlyt ad az ő kijelentésének és örülök, hogy egy ilyen kiváló angol államférfi megérti és helyesli az én nemzetem történelmi misszióját és belátja, hogy Magyarországra, bármiké alakuljanak is a viszonyok, szüksége lesz nyugat Európának, mert mi alkotjuk azt a barriert, amelyen a szláv hullám megtörik.

— Még csak azt akarom megjegyezni, — fejezte be érdekes elbeszélését a tudós professzor — hogy Travellian abban az órában, a mikor az angol kormány elhatározta, hogy aktív részt vesz a háborúban, lemondott tarcájáról.

Eitfelekezetek

gyászünnepélyei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi zsidó hitközség vasárnap délelőtt megtartott rendkívüli közgyűlésén impozáns módon adott fájdalomnak és részvételnek kifejezést. Nemess Zsigmond dr. hitközségi elnök gyászbeszédét a teljes számban megjelent közgyűlési tagok meghatóttan hallgatták.

— A magyar zsidóság fejlődése, szabadsága — mondotta többek közt a szónok — I. Ferenc József királyunk böles uralkodása alatt kezd csak valójában kibontakozni, mikor az emancipáció, majd később a liberális egyházi törvények az utakat egyengetni és az akadályokat elhárítani tudták. Később unokák és még további generációk az ő nevét, az ő emléket fogják áldani; mert mindent megértett és mindent megbocsájtani tudott böleseségével, országában a tiszta igazságot juttatta diadalra, hol a polgári tisztesség és közbecsülés, egyedül csak az erkölcsi és eszmei alapelvek szerint tagozódhatik.

Becsülettel, tudással és tanulással a harc érdekében működhetni, nemzetének és felekezetének mindig csak erkölcsi és szellemi javakat juttathatni, ezen eszmék irányítják a magyar zsidóságot mindenkoron és ezen célok elérhetésére adta meg elhunyt királyunk bölesessége és atyai jósága a lehetőséget leghatályosabban. Kinek életutját ily érdemek és ilyen sikerek kísérték, annak a halál nem jelenthet elmúlást; országainak, népeinek lelkében, a mi szíveinkben dicső emléke élni fog — örökre, örök időkre!

Ezután elhatározták, hogy csütörtökön délelőtt 11 órakor, a temetés napján templomi gyászünnepélyt rendez a hitközség, amelyre az összes katonai és polgári hatóságokat, a tanuló ifjúságot és a nagyközönséget meghívják. A gyászbeszédet Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi tartja, a gyászdalokat az egyházi énekkar katonai zenekísérettel adja elő.

Ottenberg Tivadar udvari tanácsos elnök helyettes javaslatára a közgyűlés elhatározta, hogy az Oregék Otthonában egy I. Ferenc József király nevet viselő 25.000 koronás alapítványt létesít, melynek kamataiból egy, a háborúban résztvevő keresetképtelenné vált katonai élelfogytiglan teljes, kényelmes ellátást nyer.

Az aradi aut. orth. izr. hitközség előjárósága a folyó hó 26-án, vasárnap megtartott gyászközgyűlésén megboldogult felsőes atyai királyunk elhunyt feletti nagy és mély gyászának méltó kifejezést adva, a következő intézkedéseket határozta el: Megboldogult királyunk temetése napján, csütörtök délután 3 órakor a templomban (Asztalos Sándor-u. 7.) gyászsistentiszeletet tart, melynek keretében Schreiber Joachim főrabbi gyászbeszédet mond. A temetést követő 30 napon át a mindennapi ima folyamán megboldogult atyai királyunk lelkiüdvéért a templomban imák mondatnak. A csütörtökön megtartandó gyászsistentiszeletre az ort. izr. hitközség előjárósága a t. hitsorsosokat ezuton is tisztelettel meghívja.

Az „ARADI KOZLONY“

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papirkereskedésben és dohányüzsdében ::
Egyes szám ára 12 fillér

Árdrágítás miatt hatóságilag bezárt üzlet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A kölni törvényszék példás büntetéssel sújtott egy cipő-árdrágítót — példát adva ezzel minden ítélkező hatóságnak. Geldern Paulát, kinek Kölnben a „Hohe Strassé“-n van fényes cipőüzlete, tulhajtott áremelés miatt 8000 márka pénzbüntetésre és a költségek megtérítésére ítélte. A tárgyalás, amelyre 24 tanut idéztek meg, sok üzleti titkot hozott napfényre, melyek annyival inkább feltűnést keltettek, mert a cég 70 éve áll tenn s hohenzolleri és a reussi udvarnak az udvari szállítója volt s úgy ismerték, mint rendkívül reális üzletet. Pedig ujabban nagyon különös módon dolgoztak itt.

Augusztus közepén följelentés érkezett a cég ellen, hogy áruját túl magas áron hozta forgalomba. Az ármegállapító hivatal kiderítette, hogy az üzletben olyan cipőt, amely még a béke idejéről származik és tizennyole márka volt az ára, a háboru folyamán drágábban számoltak és harminnyole márkat irtak rá. Ennek következtében a hatóság az üzletet nyomban bezáratta.

A bírói eljárás folyamán az egyik tanu azt vallotta, hogy rendes vevője a cégnek és mig azelőtt huszonhat márkaért kapott cipőt, most negyvenöt márkat kellett fizetnie. Az üzlettulajdonos azzal védekezett, hogy az áru megdrágulása miatt kellett neki magasabb árat kérnie. Megállapították továbbá azt is, hogy a vádlott ugyanazért az áruért egyik vevőtől többet kért, mint a másiktól, mert az árat nem a cipőkhöz, hanem a vevő ruhájához

szabta. Aki jobban öltözködött, az drágábban fizetett. Egy pár olyan cipőért, amely tizennyole márka kerül, egy vevő huszonnyole márkat fizetett és megfigyelte, hogy mikor belépett az üzletbe, a tulajdonos az elárusítónak azt mondta „T. O.“ Ez annyit jelentett, hogy ez többet fizethet. Az utóbbi időben már kétszázhuszonhárom százalékkal lett drágább ebben az üzletben a cipő. A szakértők megállapították, hogy a cég 1916. január 1-től 180.000 márka értékű árut vásárolt és ezért 330.000 márkat vett be.

A tanukul kihallgatott elárusítók egyértelműleg azt vallották, hogy nekik az árat a nőknők utasítására a vevőhöz kellett mérniük. Sőt az egyik elárusító még dorgálást is kapott, mert nem tudta kellően megállapítani, hogy gazdag vevővel van-e dolga, vagy nem.

A bíróság az ítélet indoklásában kimondta, hogy az 1914. év végén beállott börtör-emelkedés, csak részben volt gazdasági törvények következménye, de nagy részben — elmentében a német nép hazafias felbuzdulásával — tisztátalan manipuláció és a hadsereg kizsákmányolásának az eredménye. Egész más az, ha arról van szó, hogy a fokozott munkatejesítményt megfelelően kell megfizetni, mint az, ha valaki a nem sok fáradsággal és legtöbbnyire négy öt közvetítő kezén átmenő manipulációval, valami áru birtokába jut és hazai érdekeink egyenes kigunyolásával tulhajtott haszon elérésére használja fel.

Igy is történt.

Sas Ede jött s boldogan ujságolta:

— A kis leánnyommal beszéltem. Minden rendben van otthon. Apropos! Hol van a bűvész? Az asztalnál ülök kíváncsian néztek rá!

— Milyen bűvész?

— Az, akiről az előbb beszélünk. Gyémánt ur, vagy Rubin ur! Valami ilyes neve van. — Gy pár perccel ezelőtt jött be a kávéházba.

Unottan felelte neki a jókedvű barát:

— Jaa! Csakugyan bejött... nem érdekelt, nem figyeltem meg, talán már elment.

— Kérlek, szerettem volna vele beszélni. Erdekkel, bár tudom, hogy humbug, de azért lehet érdekes. Nem igaz?

— Igen, minden bizonnyal, hagyták rá, ez az ember valóban olvas a lelkekben, ez nem szemfényvesztés.

— Hát csakugyan hiszitek, kiáltott fel Sas Ede, főpincér ur, hívja ide kérem, ha itt van a bűvész urat.

Tóth ur, aki persze szintén „beavatott“ egyén volt egy obligat: Igenis kremáson-nal el-tűnt s pár pere múlva Rubin urral együtt tért vissza.

— Parancsolnak az urak.

— Kérem mester, annyi szépet hallottam ön-ről, hogy kíváncsi voltam az ön szenzációs művészetére. Ismer ön engem. Tudja ki vagyok?

Rubin mester mosolyogva hajolt meg.

— Mindez ideig még nincs szerencsém uraságodat ismerni, de pár pillanat múlva mindent fogok tudni.

— Erdekes: tehát rajta!

— Kérem, nyujtsa ide a kezét.

Rubin mester jobbkezevel rávágott az agyvelejére jobb oldalról, megfordult a saját tengelye körül, megfogta a Sas Ede kezét s halkán morogni kezdett:

— Madár... madár... repül, nagy madár, rabló madár... ide... oda... ede: ah! Uram, az ön neve Sas és Ede!

Általános szörnyűködés:

— Tényleg!

Rubin mester folytatta:

— Pamut, cérna, csipke... igen: ön írta a Csipkerózsika című költeményt, ön költő uram, ne is tagadja! Nem, nem, nemcsak költő: ön drámaíró, itt cseng a fülemben a tantiémek cseugése, sőt most filmdrámán is dolgozik.

Sas Ede megtörölte az izzadt homlokát s önkénytelenül elakarta huzni a kezét a bűvész kezéből, de ez nem engedte.

— De ez nem minden! Ön Nagyváradon lakik, laptulajdonos! Ah! mily bájos kisleány: az ön kisleánya, ép most megy a telefonhoz... önnök telefonál! édes apám várlak!

Sas Ede felugrott.

— Hiszen maga ördög! Ez ebben a pillanatban történt.

Rubin könyörtelenül folytatta:

— Ön peres ügyet egyezséggel intézett el... most örül, a pénztárcájában...

— Mi, mi van a pénztárcámmal?

... van egy új öt forintos, amelyet ön nekem szánt...

Sas Ede örvendve huzta el a kezét.

— Ördögös fickó! Csak hogy eleresztette a kezemet. Ha még tovább, beszél: kitalálta volna, hogy mit gondolok a barátaimról... Isten mentse. Hanem maga édes barátom csakugyan fenomen! Jöjjön Nagyváradra, olyan reklámot csinállok magának, amilyent még nem látott.

Rubin hajlongott és szomorúan pislogott a Sas Ede kabátsebjére felé: — Az öt forint szuggerálta az írónak!

Sas Ede és Rubin mester.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Sas Ede a „Nagyvárad“ főszerkesztője és tulajdonosa privát ügyekben járt a napokban Aradon, ahol sok kedves ismerőse van, úgy a szerkesztőségek tájékán, mint a kereskedők és pénzemberek között. Ez a kedves ismeretség még onnan datálódik, midőn egyik aradi redakcióban ette a proletarizmus kenyerét s amidőn nem volt még olyan országos nevű író, elismert költő és gazdag ember, amilyen manapság.

Az ilyen ismeretségek szoktak a legtartósabbak lenni és legkedvesebb emléket hátra hagyni. Nem csoda, hogy most, midőn Aradon a Városi kávéházban egyik este megjelent: az ott levő régi barátok meleg szeretettel fogadták és köszöntötték. Csakhamar az ugynevezett „honorácior“-asztaltársaság fogadta kebelébe, amelynél városunk illusztris ügyvédei, professzorai és egyéb kulturával foglalkozó tagjai szoktak helyet foglalni. Az asztaltársaság egy része korán fekvő ember lévén, csakhamar eltávozott, másik rész azonban elmerült a Sas Edevel való kellemes társalgásban és nem nézett a gyorsan futó óramutatóra.

Igy történt, hogy 11 óra felé Sas Edén kívül egynéhány aradi jókedvűről ismeretes ur maradt vele a kávéházban. Ekkor botlott be a kávéházba Rubin mester, a közismert bűvész. Sas Ede azonban minden közismertsége mellett sem ismerte a bűvészt s midőn Rubin az asztalhoz közeledett, az író érdeklődéssel nézett rá:

— Különös fejalkatu ember. Az arckifejezésében van valami a tragédiából, de a szemeiben sok az értelmesség. Ki ez az ember?

Az egyik jókedvű urnak egy ötlet villant át az agyán:

— Ez a világ egyik legnagyobb gondolatol-

vasója. Lehetetlen, hogy te nem ismered. A háboru szele ide vetette, itt ragadt s most aradi lakos. Látod: Nagyváradnak még gondolatolvasója sincs.

Sas Ede mosolyogva válaszolt:

— Hogy tréfáltok, az ellen igazán sommiféle kifogásom nincs, de hogy feltételezitek rólam a naivságot, azért igazán megneheztelek. Mert az egész gondolatolvasási processzust humbugnak tartom...

E pillanatban az asztalhoz sietett a főpincér és Sas Edéhez fordult:

— A nagyságos főszerkesztő urat Nagyvárad hívja telefonon.

Sas Ede sietve állott fel s ment a telefonfülkébe.

— Várjatok csak, mondta a fenti jókedvű ur, most megtréfáljuk a hitetlen Sas Edét. Jöjjön csak ide Rubin ur.

A bűvész odajött az asztalhoz.

— Nézze Rubin ur, egy jó tréfa kínálkozik. A telefonfülkében van Sas Ede, a Nagyvárad című lap főszerkesztője, aki nem hisz az ön művészetében. Bizonyítsa be neki, hogy mit tud.

— Szívesen, de hogyan?

— Elmondok önnek mindent a főszerkesztőről s ön alkalmas pillanatban kirukkol ezekkel. Tehát: A nevet és a foglalkozást már tudja. Sas Ede ezenkívül kiváló költő és drámaíró. Egyik költeménye: A csipkerózsika. Egy drámájának a címe: Mihály pápa leánya, ujabban pedig film-darabokat is ír. Nagyváradon van egy háza s ezelőtt 10 perccel kapott sürgőnyt, hogy a kis leánya, akit végtelen szeretet, nagyon várja haza. Aradon üzleti ügyben járt s ez az üzleti ügy majdnem perrel végződött... Ma egyezséget kötött az ellenfelével s ennek a dolognak nagyon örül... Most pedig tűnjék el... menjen a másik szobába s csak akkor jöjjön elő, ha szólítjuk.

Battonyai szerb földmives milliók hadikölcsön jegyzése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Alig indult meg az ötödik magyar hadikölcsön jegyzése, már is örvendetesen tapasztaljuk, hogy a külföldi tőke — és elsősorban a német pénzvilág — egyre fokozódó érdeklődéssel fordul a magyar kibocsátás felé, sőt ez az élénk érdeklődés Németországban szélesebb körökre is kiterjed. Ebben nemcsak a magyar nemzet iránt érzett meleg rokonérzésnek van szerepe, hanem jelentős sullyal esik a serpenyőbe egyrészt Magyarország kimeríthetetlen anyagi erejének és nagy gazdasági jövőjének felismerése, másrészt a magyar hadikötvények által nyújtott nagy kamatozás természetes tőkevonzó hatása. A német tőkének és gazdasági érdeklődésnek e révén hazánk felé terelődése bizonyára meg fogja teremni a maga értékes és mindkét félre nézve hasznos gyümölcseit. Bár a külföldi tőkének az ötödik pénzügyi hitelműveletünkben való részvétele egy politikai, mint közgazdasági szempontból nagy jelentőségű, az ötödik hadikölcsön sikere — ép úgy, mint az előzőké is — elsősorban mégis a belföldi tőke és pénzérő jegyzési készségén fordul meg. A külföldi tőke ösztönző hatása magatartásának és a rendkívül kedvezően alakuló harcéri helyzetnek láttára vajjon lehet-e kétségünk afelől, hogy az ötödik magyar hadikölcsön sikere tul fogja szárnyalni a háború során eddig tett valamennyi gazdasági erőfeszítésünk fényes eredményét.

Sikerülni kell, ha ilyen példákkal szolgálhatunk, mint amelyet battonyai tudósítónk jelent nekünk:

Battonya község polgársága minden hadikölcsön jegyzéskor több millióval járult a nemzet szükségleteihez. Tette ezt a községnek minden ajku polgára. A községben már napok előtt érdeklődés mutatkozott a hadikölcsön jegyzése iránt. A napokban megjelent a község jegyzőinél Gruncsity Mladen földmives battonyai szerb ajku polgár, átadott a jegyzőknek 2 db. takarékpénztári könyvet azzal, hogy neki egészsége helyreállítása végett fürdőbe kell mennie és így a hadikölcsön jegyzés körüli teendőket végezni nem tudja. Megkérte a községi jegyzőket, hogy távolléte ideje alatt helyette és nevében takaréki betétjéből hadikölcsönt jegyezzenek.

A község jegyzői előtt ismeretes tény volt az Gruncsity Mladen az eddigi hadikölcsönökből már 550,000 koronát jegyzett, így azt hitték, hogy anyagi ereje nagyobb hadikölcsönjegyzést már nem bír ki. A betéti könyvek betekintés után tekintélyes összeget mutattak, de a jegyzők nem gondolták, hogy Gruncsity Mladen újabb, nagyobb összeget fog jegyezni.

— Mladen bátyánk, milyen összeget kíván jegyezni az ötödik hadikölcsönre, kérdik a községi jegyzők.

— Tudják a jegyző urak, hogy már 550,000 koronát jegyeztem eddig, hát úgy gondoltam, kikerekitem az 550,000 koronát kerek egy millióra, mert bizony az országnak sok pénzre van szüksége, a háboruban pedig, mint mondják és tudom is, a pénz épen úgy szükséges, mint az ágyugolyó.

Ezzel az öreg a betéti könyveket a községi jegyzőknek hagyta, de eltávozásakor is többször kérte a jegyzőket, ne feledkezzenek meg hadikölcsönének jegyzéséről.

Mai napon a fürdőből levelet írt a jegyzőknek, érdeklődött ügye iránt és most a lapokból olvasta a hadikölcsön kibocsátását, újból nyomatékosan kérte ügyének azonnali elintézését. A község jegyzői a megbízásnak már eleget is tettek és erről Gruncsityot értesítették.

Érdemes megjegyezni, hogy Gruncsity Mladen szüleitől mindössze 24 hold földet örökölt, kitartó szorgalmával és takarékoságával érte el azt, hogy köznyelv szerint a hazának egy millió koronát kölcsönözzön.

A mai napon az Aradi Első Takarékpénztárnál jegyezték:

Lieber Lajos 20,000, Steiner Ferenc 20,000
Kovács Béla 10,000, Blau 10,000, ifj.
Reicher Sándor 5000, Schwar. 2000, Reicher Sándor 2000, Wiegler Soma 2000, Döbrentei József 2000, Bernát István 2000, Wohlschmidt Ferenc 500 korona. A mai jegyzés 75,500 korona. Összes eddigi jegyzések 192,500 korona.

Az Aradmegyei Takarékpénztárnál 120,000 koronára rugnak a jegyzések. Nagyobb tételeket írtak alá: Leopold Zsigmond 40,000 Éles Armin 30,000, Éles Géza dr. 20,000 Scherer A. 10,000 korona.

Az aradi légszészgyár központi igazgatósága, mely a Központi Gáz- és Villamossági r.-t. érdekkörébe tartozik, legújában további százezer koronát jegyzett az V-ik hadikölcsönre. A társaságnak, mely évek óta igen alacsony osztalékot fizetett s eddigi legmagasabb osztaléka tavaly csak 4 százalék volt, eddigi hadikölcsön jegyzései fél milliót tesznek ki.

Görögország átadta fegyvereit az ententenak. (Venizelosz hadizenete Bulgáriának és Németországnak.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécsből jelentik: Tegnap reggel elterjedt az a hír, hogy Konstantin görög királyt meggyilkolták. A görög követséghez azonban eddig semmiféle hír ne érkezett erről. A követségen feltétlenül hamisnak tartják ezt a hirt.

Athénből érkező jelentések egyértelműen azt a hirt közlik, hogy a kormány és az entente között a válság elérte a forrpontját. Az egész katonai párt kétségtelenül erőszakkal ellenszegül a tűzesség kiszolgáltatásának.

Athéni jelentések szerint Fournet tenger-nagy csapatai szükség esetén megszállják Athént, ha a görög csapatok vonakodnának tűzességüket kiszolgáltatni. A királypártiak állítólag elhatározták, hogy megtagadják a hadianyag kiadását. Az athéni állomáson tizezer ember közt fegyvereket osztottak szét, éjjel a tartalékosokat a kaszárnyákba vitték. A tűzoltóság bejárta a várost és fegyvereket osztott ki a lakosság közt. November 25-ikén reggel az addig Venizelosz párti Kapulosz tábornok csatlakozott a védekező szövetséghez, amelynek ellenálló erejét nagyban növelték a román vereségekről szóló hírek. A tartalékosok az ország belsejéből a hajóágyuk körzetén kívül igyekeznek bevonulni és guerilla-háborút akarnak kezdeni.

Briand francia miniszterelnök a kamara ülésén felolvasta Guillemont, athéni francia követ táviratát, melyben közli, hogy az entente kollektív fellépésére a király engedett és utasította hadügyminiszterét, hogy intéz-

kedjék: a fegyverek, ágyuk és a hadianyagok kiszolgáltassanak az ententének. A hadügyminiszter táviratilag elrendelte az ezredeknél és az arzenáloknál a hadiszerek átadását és megparancsolta, hogy semmiféle ellenállást ne kíséreljenek meg.

A Reuter-ügynökség jelenti Athénből: Bulgáriával, az ideiglenes kormány hadizenete következtében tényleg bekövetkezett a hadállapot. Miután a szalonikii triumvirátust a szövetségesek Görögország tényleges kormányának ismerték el, a triumvirátus szállítóhajóinak megtorpedozása miatt Németországnak is hadat üzent.

Berlinből jelentik: Az itteni lapok Venizelosznak Bulgáriának küldött hadizenetével foglalkozva azt írják, hogy a központi hatalmak Bulgáriával együtt megfogják tenni a szükséges intézkedéseket.

Tisza István gróf koronáz.

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

A trónváltást az ellenzék, ugylátszik, a pártközi béke fölbomlására akarja felhasználni. A legutóbbi pártközi konferencián, szombaton délután, amikor szóba került, hogy ki legyen az, aki a hereceprimással együtt megkoronázza a királyt, Tisza István gróf miniszterelnök tudvalevően azt az álláspontot képviselte, hogy ezzel a közjogi funkcióval a parlamenti többség vezérének kell megbízni. Ezzel szemben az ellenzéki pártok együttesen és külön-külön tartott értekezleteiken határozottan kimondták, hogy Tisza István grófot nem tartják alkalmasnak arra, hogy a koronát a király fejére tegye. Nemcsak politikai multja miatt van kifogásuk Tisza István gróf ellen, — mondják ezeket a napokat is politikai hajszára kiaknázók — hanem merőben elvi alapon is, mivel hogy a miniszterelnököt a király nevezi ki, már pedig Deák Ferenc fölfogása szerint is a koronát csak az a férfi teheti a király fejére, akiben az egész nemzet bizalma összpontosul. Az ellenzék annyira inkompatibilisnek találja Tisza István gróf miniszterelnöki állását a koronázási funkcióval, hogy hajlandó magára venni az ünneprontás ódiáját is, de mindenképpen meg akarja akadályozni a miniszterelnök közreműködését a koronázás aktusában.

Az ellenzék fölfogásával szemben Daniel Gábor báró és Vojnich Sándor báró a következőkben fejtették ki röviden munkatársunk előtt a munkapárt álláspontját. Daniel Gábor ezt mondta:

— Az egész munkapárt osztja Tisza álláspontját. Ha az ellenzék ezt a dolgot kiélezné és föl akarná idézni a koronázás előkészítése során a régi ellentéteket, a munkapártot ez sem terítene el attól a szilárd elhatározástól, hogy kitart Tisza fölfogása mellett. Ha az ellenzék mindenáron akarja, hogy majordizálják, meg fog vele történni.

Vojnich Sándor báró így nyilatkozott:

— Tökéletesen Tisza álláspontján van a munkapárt, de nem hiszem, hogy ez az ügy felidézne a pártközi béke bomlását, már csak József főherceg ismert álláspontja miatt sem.

Legilletékesebb helyről felkérték a lapokat annak közlésére, hogy József főherceg a nádor helyettesítésére vonatkozó mindenféle kombinációból kihagyatni kívánja magát.

A munkapárt körhelyiségében Tisza István gróf miniszterelnök a következőket mondotta:

— Ha az ellenzék bármiképp is okoskodik és komédiázik, mégis én leszek a nádor ha-

Ivettese a koronázásnál. Egész életemen át bebizonyítottam, hogy nem kerestem a fényt és az udvari pompát, de ha valaki hivatott arra, hogy a nemzetet képviselje ennél az ünnepélyes aktusnál, úgy leginkább az lehet, ki a többség és a korona bizalmát bírja és ez a magyar miniszterelnök.

Csernoch János hercegprímás a koronázási aktussal kapcsolatos kérdésekről azt mondotta, hogy véleménye szerint az ország első közjogi méltóságát, a mindenkori miniszterelnök személyét nem lehet háttérbe szorítani a koronázásnál.

Széchenyi Béla gróf koronaőr a magyar szent koronáról a következő érdekes adatokat mondta el egy újságíróknak: A korona egy régi módi vasládába van elzárva, a ládának három kulcsa van, amelyek közül egyedül egygyel nem lehet kinyitni, csak mind a hárommal. A láda lepecsételve áll, sohasem nyitják ki, a koronaőrök sem nézik meg és esetleg évekig nem látják a koronát. Csak a koronázás napján fogják kiemelni a koronát, két koronaőr viszi majd diszkocsin a koronázó templomig és vissza. Főpróba a koronázásról nem lesz.

Arad város gyászoló közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város törvényhatósági bizottsága ma délután tartott rendkívüli közgyűlésében áldozott az ország nagy királya emlékének és a nemzet gyásza felett érzett fájdalmának ünnepélyes keretben adott kifejezést. Kintzig János főispán megkapóan kegyeletes szavakban változta azt a mélységes fájdalmat, mely minden magyar ember szívét eltöltötte a megpróbáltatások súlyos idejében. A törvényhatósági bizottság tagjai nagy számban jelentek meg, mindannyian fekete ruhában, állva hallgatták végig a főispán megható szép gyászbeszédét. A város az országot ért nagy csapás felett kifejezett részvétét Tisza István gróf miniszterelnök útján juttatja el a trón zsámolyához.

Négy órakor nyitotta meg a főispán a közgyűlést majd a következőképen szólott:

Tekintetes törvényhatósági bizottság! Mély megilletődéssel, igaz honfiai bánattal szívemben jelentem a tek. törvényhatóságnak, hogy dicsőségesen uralkodott királyunk, I. Ferenc József 1040 hó 21-én az Urban elhunyt. Megremegtek a szívek, könytódult a szemekbe, mikor fájdalmas sóhajként végig rezgett e hazán a lesújtó hír meghalt a király.

A magyar nemzet őseitől örökölt hagyományos hűséggel ragaszkodik koronás királyához, de I. Ferenc Józsefet mióta lenkölt homlokát megérinté Szent István koronája, a megbékélt nemzet hálátelt szívébe zárta, rajongó fiui szeretettel és alattvalói hódolattal vette körül, mert nagy és bölcs volt, mint király, jó és nemes, mint ember, aki tudott felejteni és megtanult bennünket szeretni és így népeinek nemesak királya, de gondoskodó szerető atya volt.

A nemzet fájdalma hatalmas szárnyalással kíséri urát, és fájdalmát fokozza az a tudat, hogy talán sohasem állott közelebb királya szívéhez, mint most, mikor megmutatta, hogy ha szívét áthatja és karját megacélozza a hazájához és királyához való hűség és szeretet, megtörik erején nemzetek hatalma.

Királyok meghalnak, de népeik tovább élnek, ezért örökéletű az a király, kinek emlékeiből egy hálátelt nemzet szívében oltárt épít

I. Ferenc József nemzedékek ura, bölcsök tanácsadója, Magyarország újjáalkotója emléked szent lesz és örök . . .

Kérem a tekintetes törvényhatósági bizottságot, hogy kegyeletünk és részvétünk kifejezésére vonatkozólag a tanács javaslatát meghallgatni és azt határozattá emelni sziveskedjék.

Ezután Angel István dr. főjegyző bejelentette, hogy a kormány táviratiilag értesítette a törvényhatóságot a nagy király haláláról és a tanács javaslata értelmében arra kérte a rendkívüli közgyűlést, hogy intézzen feliratot IV. Károly királyhoz, amelyben fájdalmának és részvétének adjon kifejezést és kérje a miniszterelnököt, hogy ezt a feliratot a királyhoz juttassa el. A törvényhatósági bizottság közgyűlése elfogadta a javaslatot, valamint a tanácsnak azt a javaslatát is hogy a november 30-án megtartandó temetésen Kintzig János főispán és Varjassy Lajos polgármester által képviselteti magát.

Nemess Zsigmond dr. törvényhatósági bizottsági tag emelkedett fel szólásra, és azt indítványozta, hogy Kintzig főispán szép beszédét egész terjedelmében vétesse fel a törvényhatóság jegyzőkönyvébe, hogy az utókor is tudomásul vehesse, miképpen adózott Arad város őszintén megsiratott nagy fejedelmének emlékének.

Az Augustza Gyorssegély Alap jótékonyága.

(Megtörtént a biztosítási összegek kifizetése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A városháza közgyűlési termében fekete ruhás, fekete fejkendő asszonyok sokaságában tegnap délután adta első bizonyosságát nagyrühivatottságának az Augustza Gyorssegély Alap hadibiztosító osztályának aradi központja. Két elhunyt aradi hős hétramaradottjainak 5500 koronát nyújtott át az Augustza Alap felkérésére Kovács Vince kulturtanácsnok, aki ez alkalommal Varjassy Lajos polgármestert helyettesítette. Mielőtt a kifizetés megtörtént, a kulturtanácsnok magas szárnyalású és érzésekben gazdag beszéddel fordult a közgyűlési termet megtöltő asszonyok felé:

— Az őszinte fájdalom és a részvét érzésével jöttünk ma ide — mondotta Kovács Vince — hogy érzéseinket kieresztjük és hogy enyhítsük azt a mérhetetlen fájdalmat, amely mindenkinek egyaránt kijut osztályrészül. Két és fél év óta nagy, hatalmas tusakodás folyik. Tízezrek és százezrek fiaink közül adják oda drága életüket és vérükkel öntözik a kopár hegyeket, a zöld mezőket, sőt a sivatag homokját csak azért, hogy az itthonlevők, a jövő nemzedék boldogságát és virágzását megalapozzák. A leirhatatlan szenvedéseket nem tudnák elviselni, ha nem lelkesítene őket a tudat, hogy e sok gyötrelmet, a vértanui feláldozást áldásthozó eredménynek kell koszorúznia.

A nemzet szabad és boldog jövőjeért folyó munkát elvégzik fiaink a véráztatta haremzőkön. Nekünk idehaza két szent kötelességünk van: helytállani a munkában és gondoskodni azokról, akiknek tiai, férjei, fenntartói életüket, vagy testi épségüket áldozták fel a hazáért. Gondoskodni úgy, hogy ez a gondoskodás ne legyen alamizna, megszégyenítő és megáldozó kodustillér, hanem a szegény érzete nélkül biztosítható az elesettek és a rokkantok váltak egzisztenciáját a legnehezebb első időben. Ezt a célt szolgálja az Augustza Gyorssegély Alap hadibiztosításának altruisztikus intézménye. Nem biztosítás ez, hanem szeretetteljes gondoskodás, amely pár fillér ellenében a jótékony szívek nemes sugallatától követve a sors csapásainak bekövetkezésekor olyan támogatást nyújt, amely lehetővé teszi a kenyér-

keresőjét elveszítettnek, hogy senkihez ne kellessék fordulnia alamiznaért.

Ez a cél lebegett azok szeméi előtt, akik az Augustza Gyorssegélyalapot, ezt a rokkantakat istápoló, özvegyeket és árvákat vigasztaló intézményt létesítették.

A kulturtanácsnok ezután Mánya Demeterhez és Huszka Istvánnéhoz fordult vigasztaló szavakkal és átadta nekik a biztosítási összegeket: az előbbinek 5000, az utóbbinak 500 koronát.

Kovács Vince után Halász Jenő Acsev. főfelügyelő, a nemes emberbarát méltatta az Augustza Alap szociális misszióját. Az anyához, a hitvesekhez szólt, a kik neki a népirodából régi ismerősei, akik annyiszor jöttek hozzá tanácsért, segítségért és akiket gyakran vérző szívvel kellett elküldenie mert tehetetlenül állott a fájdalommal és a nyomorúsággal szemben. Most kérés nélkül ad nekik tanácsot. Azt tanácsolja nekik, ragadják meg az alkalmat, amelyet jó emberek nagylelkűsége, egy lenséges asszony nemes szíve nyújt nekik.

— Hitvesek és anyák — folytatta Halász — nagy dolog ez, hogy amikor rátok zúdul a sors csapása, amikor a szívetek össze van zuzva és a lelketek meg van törve, hogy akkor legalább a testeteknek tudtok táplálékot adni. — Azzal a néhány száz koronával, amit pár fillér ellenében kaptok, elűzhetitek az első anyagi gondot. És ha azt elűztétek, könnyebben megy a megvigasztalódás és a megnyugvás, mert nem érzitek a nyomort. Nem kell éhen pusztulnotok, nem kell koldulni menetek, nem kell alamiznaért könyörögnötök másoknál. Azt tanácsolom nektek hitvesek és anyák — fejezte be lendületes beszédét Halász, — hogy menjetek és alapítsatok magatoknak egzisztenciát. — Gondoskodjatok a jövőtökről.

A nagy hatást keltő beszédek után Finály igazgató az Augustza-alap nevében hálás köszönetét fejezte ki Varjassy polgármesternek, aki mindenképen segítségére volt a Gyorssegély alapnak.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefon jelentés.

Súlyosan megvertük az ellenséget Monasztírnál.

Berlin. A német nagyvezérkar esti hivatalos jelentése a következő:

Nyugaton és keleten nem történt különös esemény. Román-front: Az Olt vonal kezünkben van.

A monasztíri sikszagon és a Csorna hajlásnál levő hegyeken az entente súlyos vereséget szenvedett. Egy nagy támadása, amely Trnovotól Makovoig terjedt, tüzünkön véres veszteségeivel összeomlott.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Tengeri haderőink egy része november 26-áról 27-ére virradó éjjel ismét portyázó utat tett az angol tengerpartokig. Lovosztov közelében elsüllyesztettek egy ellenséges űrhajót és legénységét elfogták. Több semleges gőzöst is feltartóztattak, de ezeket tovább engedték, mert vizsgálat után megállapították, hogy dugárukat nem szállítanak. Tengeri haderőink visszatértek annélkül, hogy ellenséges hajókkal érintkezésbe jutottak volna. A hajóhad vezérkari főnöke.

Szófia. Az Athénből kiutasított követek ma megérkeztek Kavallába. Este a követek szalonkocsikban Szófia felé továbbutaztak, ahová holnap érkeznek. Nyilatkozataik szerint a görög nép és a kormány az utolsó percig a legnagyobb tisztelettel övezte őket és folytonosan felháborodásának adott kifejezést az entente eljárásai miatt.

Bécs. Az ententenak ama eljárása miatt, amelyet követelmekkel szemben tett, külügyi kormányunk Franciaország, Nagybritánia és Oroszország kormányainál tiltakozást jelentett be. A tiltakozásról a semleges és a szövetséges kormányokat is értesítették.

Bukarest végőrája már út.

(Óriási gabona zsákmány. — Az oláhok véres vereségei.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A bukaresti *Independance Roumaine* a következőket írja: Románia eddig hasztalanul kiáltott segítségért Oroszországnak. Vészkiáltását most Anglia és Franciaországhoz intézi. A görög kérdést is nyomban el kell intézni. Sarrafinak egy évi taktikázás után cselekedni kellene és szakítani eddigi magatartásával, különben Románia nagyon könnyen Szerbia sorsára jut. A kormány lapja, a *Vitorul* kommentár nélkül bejelenti, hogy az ellenség az összes oláh frontokon folytatja az előrenyomulását.

A Kiew Ljanin című orosz lap az orosz oláh hadseregnek északi Oláhországban szenvedett vereségéről azt jelenti, hogy amikor a németek zsilvölgyi áttörése megtörtént, az oláh hadsereg vad menekülésre kényszerült, akkor már a németek megszállták az Orsova krajovai vasutvonalat. Az oláhoknak csak két országút állott rendelkezésükre. Az egyik a Verdea-völgyben, a másik pedig a Dunától tíz kilométerre Turnumagurelénél egyenesen Bukarest felé. Ez utóbbit azonban a németek a Duna tulsó partjáról bombázták, és a hatalmas dunamenti műút, a tizenkét órás visszavonulás után, a pusztulás képét mutatta. A német tüzéség telitalálata gyakran egész tréningosztagokat pusztított el. Hét nekéz útegből álló osztagot Turnumagurele előtt a bolgár tüzéség lőtt össze, úgy, hogy egyetlen oláh ágyú se maradt sértetlen. A mű utat a bombázás elpusztította. A város parancsnoka az egész polgári lakosságot kirendelte a műút kijavítására, de a munkálatok 30 óráig tartottak, ami a visszavonulást nagyon késleltette. A menekülők karavánjában borzalmas pánik tört ki. A katonák tömegesen hagyták el menet osztagok oszlopait és mellék ösvényeken igyekeztek menekülni, noha a tisztek a szökevények közül sokat lelőttek. A Verdea völgyi utvonalon rémséges jelenetek játszódtak le. A harmadik számú tüzérosztag, amelyet az oláh dunai védőállás megerősítésére küldöttek ki, az uttesten a katonák során hajtott keresztül és utját letaposott oláh gyalogság holttestein áttette meg. A katonák fejvesztetten menekültek a főútvonalról, a mellékutakra, ahol eltevedtek.

A Pester Lloydnak jelentik Szófiából: A Romániában operáló szövetséges csapatok előnyomulása mindennél kedvezően halad előre. A nagyszerűen véghezvitt dunai átkelés a román védelmet meglepő könnyen törte meg és támadásunkat rohamosan vitte be Románia belsejébe. A meghódított terület Romániának és talán egész Európának legtermékenyebb része. Krajova és Karakal városok ugyszólván teljesen épen jutottak a szövetségesek birtokába. A lakosság a legnagyobb izgalomban volt ugyan, de nem volt már ideje a menekülésre és csaknem kivétel nélkül ott maradt. Arra a fejvesztettségre, amely a román hadvezetőségben uralkodik, jellemző a következő eset: Egy francia repülő tegnan-

előtt fontos parancsal megbízásához képest Karakalban kötött ki, amely várost már a mi csapataink tartották megszállva. A repülő sehogysem tudta megérteni, hogyan köthetett ki olyan városban, amelyet az ellenség már elfoglalt. És csak akkor volt hajlandó elhinni a valóságot, mikor már egy fogolytranszporttal szállították tovább az ország belsejébe. Óriási gabonamennyiség jutott a szövetséges csapatok kezére, különösen bő volt az idén a tengeri termés az elfoglalt területeken. Nagy állatállományok birtokába is jutottunk, ezenkívül sok malom és gyár jutott kezünkre, csaknem teljesen rongálatlanul. Az óramű félelmes pontosságával folynak le az események és nemsokára ütött Bukarest végőrája is.

H I R E K.

— **A miniszterelnök hadikölcsön jegyzése.** Budapestről jelentik: Tisza István gróf miniszterelnök ma kétszáz ezer koronát jegyzett az ötödik magyar hadikölcsönre.

— **Hősi halál.** Ifj. Maurer Mihály m. kir. honvédtüzérhadnagy a Gyergyószentmiklós körül vívott harcokban hősi halált halt. A haza védelme közepette elhunytban, ki polgári életében műegyetemi hallgató volt, Maurer Mihály — régebben aradi közs. el. iskolai igazgató, jelenleg a temesvári állami tanítóképző intézet gyak. isk. tanára — szép reményekre jogosító fiát gyászolja. A gyászban és fájdalomban összes kartársai és nagyszámu tisztelői őszinte, szomorodott szívvel osztoznak.

— **Halálozás.** Rétháti Kovácsics Lajos dr. Temesvármegye nyug. árvaszéki ülnöke, a temesmegyei és Temesvár városi előkelő társadalom egykori vezető fiatal tagja, hosszú ideig tartott betegség után, életének 35. évében november 26-án Budapesten meghalt. Halála több ismert aradi családot döntött gyászba. Az elhunytban Kovácsics Gyula Temesvármegye nyug. árvaszéki elnöke, az aradmegyei vörös kereszt választmány ügyvezető elnöke fiát, Laczay Endréné, Ódor Béláné, Kovácsics Gyula dr., a belügyi államtitkár titkárja és ifj. Kovácsics Gyula polgármesteri hivatali tisztviselő fivérét, dr. Simó Károlyné sógorát, özv. Kovácsics Józsefné és Kovácsics Agoston ujaradi táblabíró öccsét gyászolja. A beszentelés 28-án, kedden délelőtt 11 órakor Budapesten lesz, melynek megtörténte után a koporsót vasuton Ujaradra szállítják és ott 29-én, szerdán délután 3 órakor újbóli beszentelés után az ujaradi temetőben levő családi sírboltban fogják örök nyugalomra helyezni. A gyászmiseáldozatot október 2-án, szombaton reggel fél 8 órakor az aradi minoriták templomában tartják meg.

— **Jótekonyság.** Mánya Demeter hősi halált halt Aurél fia emlékezetére az aradi szegény tanulókat segélyező egyesület részére 50 koronát adott. Az adományért hálás köszönetet mond özv. Hauser Károlyné egyesületi elnöknek.

— **Váradai Antal Aradon.** A Kölcsey-Egyesület vasárnapi jourján Váradai Antal, a jeles író, a Színművészeti Akadémia igazgatója, a mai színészgeneráció atyamestere tartja meg nagyérdeklő felolvasását az aradi színészet multjáról. Bővebb értesítést a legközelebbi napokban közölünk.

— **A vak katonáknak.** N. N. Décsi Géza halála alkalmából 10 koronát küldött a vak katonák javára. Az összeget a kiadónival rendelatási halvára iuttatja.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az Aradi izr. jótekonny egyeslet által a téli segélyezésekre kibocsájtott felhívás folytán adakozni szivesek voltak: Neuman testvérek cég egy vagon tüzifát, Aradi és csanádi egyesült vasutak 8 köbméter tüzifát, Id. Neuman Adolf báró 500, Reisinger Sándor 50, Kell Lipót dr. 50, Fürst János 10, Domán Ignác 10, Weisz Dávid 10, Weisz és Benjamin 10, Färber Lajos 20, Kornis Odön 20, Jeremiás Adolf 20, Hunyadi József 20, Eles Armin 15, Kornis testvérek 10, Berger Albert 5, iltői Adler Andor 20, Pick Ernő 20, Schulhof Károlyné 5, Popper Károly 3, Schwartz Pál 5, Szerényi Gézáné 20, Kovács Soma és társa 10, Kerpel Izsó 5, Vas Sándor 4, özv. Goldschmidt Miksáné 10, Hegedüs Henrik 10, Dózsa Dezső 20, Bing János 20, Brandeisz Henrik 10, Ehrenfeld Ignác 10, Singer Izrael 20, Lévai Adolf 10, Bing Edéné 20, Schütz Henrik dr. 10, Rosenberg Miksa dr. 10, Salgó Pál 10, Weisz Lajos 6, Nagy Farkasné 10, Külényi és Strasser 5, Reisz Mór 10, Fischer Eliz 20, Szücs F. Vilmos 10, özv. dr. Tolnai Janosné 20, özv. Werner Károlyné 10, Bársony Andor 20, Schwarz Manó 10, Kohn S. N. 10, Weiszberger Mórné 5, Deutsch Károly 10, Schmidt Zoltán 20, Tisch Mór dr. 10, Vámos Antal 10, Schwarz Simon fiai és társa 30, Tenner József 20, Steinitzer Pál dr. 5, Rosenfeld Herman 30, Mayer Dániel 10, Leopold Zsigmond 50, Grimm A. József 10, Salgó B. Béla 30, Frankl S. József 40, Seidner Sándor 50, Marta automobilgyár 50, Halpern Miksa 10 koronát, mely nemes szívű adományokért hálás köszönettel adózik, az egyesület elnöksége.

— **Házassági jubileum.** Farsang Pál máv. főkalauz vasárnap tartotta 25 éves házassági jubileumát.

— **Halálozás.** Décsi Géza, aradi könyv- és papirkereskedő reményteljes életének 30-ik évében, november 26-án elhunyt. Halálában a szülők jó fiukat, az aradi kereskedő világ pedig egyik törekvő, ifju munkás tagját vesztette el benne. Temetése 28-án délelőtt 11 órakor lesz a battonyai izraelita sírkertben.

— **Hadí jótekonyság.** Mánya Demeter Aurél nevű fia emlékezetére rokkant katonák javára 50 koronát, Schell József pedig a vitézségi érme után kapott 20 korona járulékot a hadiárvak javára adományozta. Stein József honvéd főhadnagy Brasch Miksa honvéd hadnagy elhalálozása évfordulója alkalmából a háboruban elesettek özvegyei és árvái javára 10 koronát adományozott a polgármesteri hivatalban.

— **Barth Lajos kedden mutatja be világhírű könyvét a kulturpalota földszinti termében.** A bemutatás, amelyet Barth magyarázatokkal kísér, délután 3 órakor veszi kezdetét és este 8-ig tart. Csekély belépti díj ellenében, a mely teljes egészében az aradi Vörös Kereszt céljait szolgálja, mindenki megtekintheti az egész világon páratlanul álló gyűjteményt.

— **Gyászlistentisztelet.** Néhai id. Nagy Lajos máv. felügyelő lelki üdvéért a szent-mise folyó hó 29-én reggel 8 órakor lesz a minorita atyák szentegyházában bemutatva.

— **Mindenki keresse fel Fischer Simon Nagyáruházát a Szabadság-terén.** Trikók, narisnyák, férfi ingek, kalapok nagy választékban, gyermek-kocsik gyári raktáron. 5628

— **Disznótör a Központi szálló éttermében** ma este házilag készített disznótörös vacsora.

— **Karácsonyi zene-albumokra** előjegyzést elfogad Kerpel könyvkereskedése. 3549

TORVÉNYKEZÉS.

§ **Megszűnt vad.** Néhány hét előtt megírtuk, hogy Meisztrovics János feljelentett, az ügyészség pedig megvádolt egy ismert aradi sertéskereskedőt, mert a Meisztrovics Jánossal közös haszonra vett sertésekből 25 darabot eladott és az árát megtartotta. A bűnügy folytatása és egy ízben befejezése az volt, hogy Dobró Pál, a feljelentett földbirtokos kifogás adott be, melynek alapján az aradi törvényszék a vádiratot elutasította. Az ügyészség a törvényszék megszüntető végzésében megny adotti.

KURZER BERTALAN

végzett bécsi orvosi egyetemet és Budapesten vizsgázott fogtechnikus műterme Weitzer J.-u., Minorita-palota, II. em.

Fogat huz, plombál. Készít egyes fogat ép ugy, mint egész fogsorokat, arany koronákat és arany hidakat.

A Weitzer-gyár közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Magyarország egyik legnagyobb és lektékintélyesebb ipartelepe, a Weitzer János gép- és waggongyár tegnap, vasárnap délelőtt tíz órakor tartotta rendes évi közgyűlését az Arad-Csanádi Vasutak üléstermében Fábry Sándor dr. elnöke alatt. A közgyűlésen a megjelent részvényesek meglepedéssel vettek tudomást a társaság igazgatóságának jelentéseiről és annak a nyereség felosztására vonatkozó javaslatát helyesléssel elfogadták.

A közgyűlést Fábry Sándor dr. nyitotta meg, a jegyzőkönyv vezetésére Kell Lipót dr. társulati ügyész kérte fel, míg annak hitelesítésére a közgyűlés Neuman Dániel bárót és Leopold Zsigmondot választotta meg. Ezután Martzy Béla főkönyvelő felolvasta az igazgatóság jelentését, mely megemlíti, hogy a társaság a múlt évben is a háború hatása alatt állott, melynek folytán a megfelelő arányu termelésben akadályozva volt. Sokat szenvedett a gyár a forgalomzavarok miatt is.

Törekvései tárgyát képezte a lefolyt üzletévben is a gyár vezetőségének — mondja a jelentés — hogy a társadalomtámasztotta kötelezettségeinek megfelelően s így a hadisegélyezés különböző céljaira, továbbá a hadiszolgálatra bevonult hivatalnokai és munkásai javára folyósított drágasági pótlékokra jelentékeny összegeket fordított. Megemlíti a jelentés azt is, hogy a társaság a negyedik hadikölcsönből 250,000 koronát jegyzett, úgy, hogy az eddigi négyrendbeli kibocsájtásnál 1.000,000 koronával vett részt a Weitzer-gyár.

Végül a jelentés a nyereség felosztására vonatkozólag a következő javaslatokat tette:

A mérleg az eszközölt leírások és az értékesítési számlának rendkívüli javadalmazása után K 616,657.23 nyereséget mutat fel; ez összeghez az 1914/15. évi nyereségáthozatot K 119,006.98 hozzávéve, összesen K 735,664.21 áll a közgyűlés rendelkezésére.

Ez összeg felhasználását illetőleg legyen szabad a következő javaslatot tennünk: A fent

megjelölt K 735,664.21 f.-ből 1. A tartalékalap gyarapítására K 12,333.14 = K 723,331.07. 2. 5% osztalék kifizetésére K 250,000.—. 3. Alapszabályszerű jutalék folyósítására az igazgatóság részére 354,324.09 korona után K 70,864.82 = K 402,466.25. 4. 5% felülosztalék kifizetésére K 250,000.— = 152,466.25. 5. A felügyelő-bizottság díjazására K 4,000.— engedélyeztessék és a fennmaradó K 148,466.25 új számlára vezetessék elő.

A jelentést a közgyűlés egyhangulag elfogadta. Az igazgatóság javaslatára a közgyűlés az igazgatóság tagjainak számát eggyel felemelte, az alapszabályokat ebben az értelemben módosította és az ezzel a határozattal kreált igazgatói állásra Salamon Tivadart, a budapesti Iparbank igazgatóját választotta meg. A felügyelő-bizottság tagjainak Walder Gyulát, Vásárhelyi Jánost, Wiesand Arturt és pótiagnak Pitrement Ferencet választották meg. Ezzel a közgyűlés véget ért. Jelen voltak: Fábry Sándor dr., Neuman Dániel báró, Kell Lipót dr., Bréda Viktor gróf, Hoffmann Adolf, Heinrich Sándor, Walder Gyula, Leopold Zsigmond, Stauber József, Szalay Antal, Lusztig Armin, és Martzy Béla.

TANÜGY.

(—) Iskolamegnyitás. Felhivatnak az érdekeltek szülőik, hogy a Hasszinger-utcai 1-ső és a Weitzer János-utcai leányiskola III-dik osztályába beirt leánygyermeküket f. hó 28-án, kedden délután 2 órára a Beresényi-utcai állami ovodába vezessék el, ahol azok rendszeres oktatásban fognak részesülni.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. november 28-án kedden:

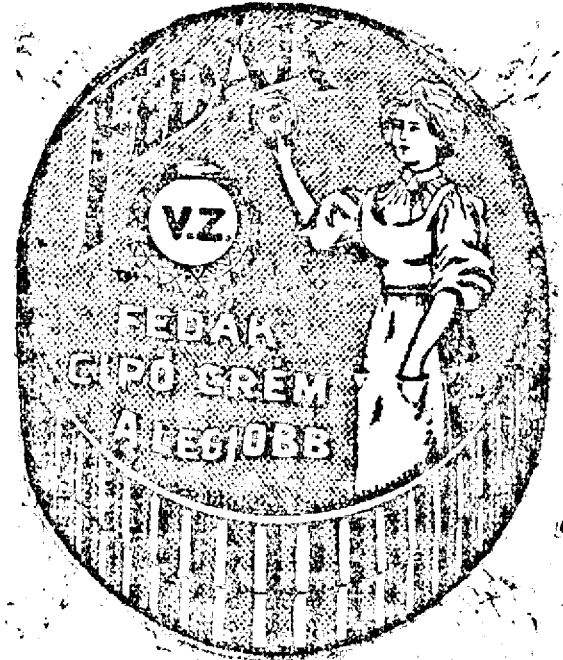
Országos gyász miatt a színház zárva van.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétában
Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.)

SIESEN

az őszi időny beálltával

FEDÁK-CIPÓKRÉM

szükségletét idejekorán beszerezni. Dacára a mai nehéz viszonyoknak, sikerült az előállításához szükséges nyersanyagokat nagy áldozatok árán csekély mennyiségben beszerezni, úgy, hogy az ebből gyártott

FEDÁK-CIPÓKRÉM

a háború előtti nősegek felel meg. Kérjen mindenütt

Óriás FEDÁK-CIPÓKRÉMET

Egy doboz ára 50 fillér.

Kifutó fiu felvételik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo“ folyadék és „Peppo“ hintőpor segítségével.

Szárít! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo hintőpor „ „ „ 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

Is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. A használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget desinficiálja, utóíze igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára.

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

A szépségápolás titka a felhasználított szőpítőszer helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

- mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.
- Rozsnyay Serail arckenőcse. Kis tégely 1-50 kor. Nagy tégely 2-50 k.
- Rozsnyay Serail krémje nappali használatra. Egy tégely ára 2 korona 50 fillér.
- Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fill.
- Rozsnyay Serail Arcpora. Lehelet finomsága. Crém, tenér, róza és testzeleneken Egy dob. ára 2 korona.
- Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvírág, Ibolya, Loin du bal, orgona, piros zsa, Serail. Uvegje 1 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Tüzifa

waggontételekben megrendelhető **Weiszberger** Sámuel utódánál,

Körösvölgyi páinka raktárban

ARAD. Telefon sz. 651.

Geison Nándor

rövidáru nagykereskedő **Arad**, Szt.-István-utca 1/a. szám.

Ajánl a legjobb napi árakban rövidáru, galanterie, írószerek, papíráru, gyertya és cipőkremet. :- Csakis személyesen tett előjegyzéseket

f. hó 28-tól december 2-ig
szombat naponta reggel 8-tól, este 6-ig.

Villamos szerelőket

azonnal belépésre

KERES
a hőmezővásárhelyi villamtelep. Ajánlatok fizetési igények megjelölése mellett emittelt telephez küldendők.

Rum-likőr

essentiák és kompozitók

„RUMAROM”

50 filléres üvegekben, 2 liter finom Tea-rum készítéséhez, kereskedőknek 40% rabat áruban.

Szemző Armin

áruügynökségénél, Arad.

Interurbán telefon 592. szám

Ujságmaculatura
ismét kapható kis és nagy mennyiségben.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-k em.** egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtermet** nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem betegeimet, foghúzás teljes érzéstelenítéssel (fagyasztás útján.) Aranyhidak, aranykoronák, mindennemű kauscuk fogazatok, szájpadiás nélkül és légkamrával. Arany, ezüst, amalgám, porcellán és cement tömések (plombák), mérsékelt díj-szabás mellett készíttetnek. Becses partfogását kérve tisztelettel **Mohr Jeannetta**, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 2—7-ig. Vidékiek 24 órán belül kielégíttetnek. 1127

24316—1916.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. Ministeriumnak az italokhoz kiszolgáltatható cukor mennyiségének és a kiszolgáltatás módjának szabályozása tárgyában kelt 3165—1916. M. E. sz. rendeletét a következőkben teszem közhírré:

1. §. Ételeknek, illetőleg italoknak kiszolgáltatására szolgáló üzletekben és üzemekben (fogadók, vendéglők, kávéházak, kávéházak, cukrászdák, szeszes italok kinnérésére szolgáló helyiségek, egyleti jellegű és más étkezőhelyek) cukrot italok mellé csak a jelen rendelet 2. és 3. §-ában meghatározott módon és mennyiségben szabad kiszolgáltatni.

2. §. Az 1. §-ban megjelölt üzletekben és üzemekben cukrot az ott kiszolgáltattott italokhoz csak az itallal együtt és az alább megjelölt adagolásban szabad kiszolgáltatni:

a) Egész adag italhoz kocka-kristály, vagy porcukrot 18 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 3 darab nagykockát, vagy 4 darab kiskockát. b) Egy csésze vagy egy pohár italhoz kocka- vagy kristály vagy porcukrot 13 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 2 darab nagykockát, vagy 3 darab kiskockát. c) Kis csészékben vagy kis pohárban kiszolgáltattott italhoz kocka-, kristály- vagy porcukrot 9 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 1 darab nagy kockát vagy 2 darab kis kockát.

A kis kockacukor súlya jelen §. alkalmazásában nem lehet több egyenkint 4.4 grammnál, a nagykockákban kiszolgáltattott cukor összsúlya pedig nem lehet több az a) b), illetőleg c) pontban megjelölt összsúlymennyiségénél.

3. §. Az 1. §-ban megjelölt üzletekben és üzemekben tilos cukortartókat az asztalokon elhelyezni, továbbá cukrot a fogyasztók között oly célból körülhordani, abból az egyes személyek tetszésük szerint fogyasztanak.

Ez a rendelkezés ételek édesítésére szolgáló, s hintókben tartott porcukor kiszolgáltatását nem érinti.

4. §. A jelen rendelet szövegét az 1. §-ban megjelölt üzletek és üzemek helyiségeiben 1 példányban szembetűnő helyen ki kell függeszteni és azt állandóan olyan állapotban kell tartani, hogy világosan olvasható legyen.

5. §. Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésüknél bármily módon közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.
Green, főkapitány.

Veszek

waggontételekben kiegészített (már kifőzött) törkölyt, ab vasuti állomás

waggonba rakva, fizetve ottan. Árajánlatot kérek.
Schön Andor, Budapest, V., Honvéd-utca 8. sz.

861—916.

Hirdetmény

a házbérjövdelem bevallása tárgyában.

A házbéradó az 1917. évre való érvénnyel kivetendő levél, az ezen kivetés alapjául szolgáló házbérvallomási ívek benyújtására a m. kir. pénzügyminiszterium 1916. évi 107800. sz. alatt kiadott rendeletével az 1916. évi november hónap 2-től 30-ig terjedő időt tűzte ki.

A házbérjövdelem bevallására kötelezve van:

a) a tényleges birtokos, illetőleg vagyontársaság esetén az összes tényleges birtokosok;
b) a házközösségnél annak feje;
c) nem önjogi, valamint jogi személyeknél a törvényes képviselő.
Felhivatnak tehát a vallomásadásra kötelezettek, hogy a házbérvallomási ívet pontosan és a valóságnak megfelelő hűséggel töltsék ki s azt a városi adóhivatalnál november hó 2-ikától kezdve legkésőbb november hó 30-ig nyújtják be.

A bevallás tárgya: a házak évi nyers bérjövdeleme. Nyers jövdelemnek tekintendő együttvéve mindaz, amit a bériő a bérlettárgy használata fejében a bevallás időpontjában ellenértékül fizet.

Aki vallomását a kitűzött határidőben be nem adja, abban az esetben szigorúan büntetettik.

Tájékoztatásul szolgáljon végül, hogy a vallomásadásra kötelezettet a bevallás kötelezettsége alól nem menti fel az a körülmény, hogy a vallomási ív részére hivatalból kézbesítve nem lett. Ha a vallomásadására kötelezett a vallomási ívet kiállítani nem tudná, vagy hadbavonulása folytán ezt nem tehetné, a községi vagy városi közegek (jegyzők, városi adóhivatalok) kötelesek a vallomási ív kiállításánál hivatalból díjtalanul segédkezni, illetőleg a tollba mondott vallomás alapján a vallomási ívet a fél nevében kitölteni s ennek megtörténtét hivatalból igazolni. Ugyanezt az eljárást kell követni abban az esetben, ha a bérlők a vallomási ívet szabályszerűen kiállítják, de a hadbavonult vallomásadásra kötelezett fél azt alá nem írhatja. A segédkezésnek megtapasztalása — a közadók kezeléséről szóló 1909. évi XI. t.-c. 102. §-a (1913. 50.000. sz. hiv. összeállítás 197. §. d) pontja) értelmében — minden egyes esetben 5—50 k-ig terjedhető bírsággal büntetendő.

Kelt Arad, 1916. évi október hó 19-én.

Fagydagánatok

elmlasztására, ígyviszketegség biztos meg-

szüntetésére legjobb szer a

FRIGIN.

Ára ecsettel és utasítással 1 korona.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is 3 nap alatt mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra.
Ára használati utasítással együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenol-sav”-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja. Ára 1 üvegnek 1 korona.

Legjobb fekete hajfestő

a „Melogen”. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy hajuszt a legszebb Allandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni.
Ára 2 korona 40 fillér.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Árpád** Gyógyszertárban

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetés Ára 8 fillér. Vastagabb betűkkel 16 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig vesszük fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelés.

Románylelő.

Legyek én a vadlót, hisz nekem oly édes a szenvedés is Erto. 6092

„Feketeszemű kislány.”

Kerem, kedden vagy szerdán ugyanazon helyen d. u. 1/2 órakor megjelenni. 6093

„Fecs szöke”

jeligének levele van a kiadóban. 6091

Urak!!!

Melyikötök óhajtaná két csinos, vidéki urileánnyal megismerkedni, kik szeretnek mindent, ami szórakozásra szolgál. Csak is lenyűgöző elhatározott levelet „Múltani vágyok 16.” jelígre a kiadóhivatalba. 6102

Oktatás.

Kersek. szakoktató.

(Felnőttök részére.) Könyvelés, Gépirás, Gyorralás. Levelés és számtan. Méréseket tanít. Díjtalan állásközvetítés. Volt főkönyvelő vezetés alatt. December 4-én új négy havi tanfolyam veszi kezdetét. Beiratkozások Lázár Vilmos-u. 2. 6109

Alkalmazást keres.

Bejáró lövész,

esetleg egész napra, állandó állást keres. Graf Károly Gyula-u. 1. 6100

Egy fiatal asszony

négy éves gyermekével, lövésznek ajánlkozna, esetleg vidékre is. Cim Alzól Peter-utca 3. 6101

Intelligens

fiatal független nő, ki a háztartás minden ágában járatos, magános urhoz háztartásvezetőnek ajánlkozik. Cim Czinhóbar Ferencné, Varjassy Lajos-utca 104. 6103

Feltétlenül megbízható

magyar, német és román nyelvet szóban és írásban bíró hadmentes férfi, mérsékelt fizetési igényekkel, raktárnoki, irodai, vagy ügynöki állást keres. Megkereséseket „Övadásképes” jelígre kiadóhivatalba ker. 6106

Vidéki árva leány,

ki magyarul és németül beszél, polgári vezetésű, szülői háza gyermekek mellé állást keres azonnalra. A ház munkához is ért. Címeket a kiadóba ker. 6105

Idősebb ember

éjjeli őrnök, vagy kapusnak ajánlkozik. Cim a kiadóban. 6605

Alkalmazást nyer.

Határozott jó és gyors

írású férfi 2-3 heti munkára, a délutáni órára, azonnali alkalmazást nyer. Írásbeli ajánlatok: «Fejtás» jelígre a kiadóhivatalba kéretnek. 2001

Padiólyenyestéshez értő

bejáró tevételet Ferdinánd-utca 7. sz., I. emelet. 6107

Szakkönyv,

ki éves jó bizonyítványokkal rendelkezik, uti háznál december 1-re alkalmazást nyer. Cim a kiadóhivatalban. 2000

Nyomdász-tanulónak

felvételt két fú, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Egy ügyes fia

kifutónak nyomdánkban tevételet.

Lakást keres.

1 vagy 2 szobás

modern lakás, konyhával, butorral vagy anélkül, azonnalra vagy december 15-re kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 6099

Kiadó lakás.

Két elegánsan butorozott

utcai szoba, fürdőszoba használattal, december 15-re kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6097

Ingtalan.

Hegvételre keresek

háromszobás magánházat, istállóval, Orczy-utca vagy az állomás közelében. Cim a kiadóhivatalban. 6105

Üzletek.

Fűszer,

vas, rövidáru, üveg és porcellán áruaktár eladó. Scheer Armin, Nagyhalmagy. 6000

Gyógyászat.

Hehs Vasas okinasora.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő idegbajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer máliikus fertőzések- és minden infektióból eredő meg- betegedés ellen egy felnőt- teknek, mint gyermekeknek. Ára 3 kor. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

Vétel és eladás.

Kerkeses kut állvány

megvételre kerestetik. Soga, Trefort-utca 46. 6096

Disznózsír

friss, két bödőnnel, 45-50 kg., eladó Ujarad, Hosszu-utca 11. sz. 6098

Eladó

női télikabát és rökagarnitúra. Cim a kiadóhivatalban. 6104

Válódi szentkereszt-hegyi

fajkutyá eladó. Cim a kiadóhivatalban. 6110

Könyvekkel

és egész könyvtárakat vesz Deák Béla könyvkereskedés és antikváriuma Arad, Forrai-utca. 6071

Tejeskecskék,

ekék, fogasok, cirokbálozók, stb. eladók. Bővebbet Andrassy-tér 8., Verbois iroda. 6052

Karácsonyi

zenealbumra — 50 legújabb zeneművel, — előjegyzést elfogad 90 korona helyett 4, 6 és 8 koronáért Kuleser I. „Minerva” könyvkereskedés Arad, Dobo-utca 1. Telefon 791. 1066

Tervezett asbest pala,

a legjobb tetőfedő anyag. Kapható Vass József lakkereskedőnél, Ujarad. 6008

Vessék

a legmagasabb árban uraktól levett férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt butort. Vidékre is megyek. Bleier Ignácz, Boczkó-utca 1. 229

Tábori dobozok,

levelező-lapok, levelek és papírúruk nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésben és könyvnyomdájában Arad, Szabadság tér 1. Telefon 308. 601

Új butorhitel!

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön, és részlet- fizetésre szállított Garai Károly bej. cég autorozetében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 913

Egy alig használt egyenáramu

2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Különféle.

3 Olliziere

suchen Schallenwild - Abschuss (Sau, Rohrtier, Dam- und Rehwild) leicht erreichbar. Bedingungen an Hptm. Schultz, Geb. Haub. Batt. 3/26. Arad. 3095

3 tisz

könnyen hozzáférhető területen csülkős vad lelővést bérelne (disznó, szarvas- tehen, dánvad, stb) ajánlatok: Schultz kapitány, hegyitarakc ezred 3/26. Arad. 6094

As angol

fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes-féle fájdalom- csillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment. Ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Irógépek

új és használt, üzemkellékek, szakszéri javítások, írásmunkák és sokszorosítások, gépirás tanítás **Bodnar József** írógép- szaküzletében Salacz-utca 3. Telefon 11-41. szám. 4701

Helacit.

A legértelmesebb arcszépítő és finomító. Izzadó, fényes, zsíros, atkás (mitesszeres) arcot naponta ahányszor szükséges, gyapotr- a öntött tolyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehelet finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Ára 1 korona. Dr. Földes és Hehs piperezappan és vegyészeti gyára Aradon. Tűz mellett ne használjuk. 12

20961—1916. k. h.

Hirdetmény.

A korpá és a takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalomba hozata tárgyában kelt 2780—1916. M. E. számú kormányrendeletet, a következőkben tesszem közhírré:

Korpát, kölestakarmánylisztet, köleshéjat, olajpogácsát, cukorszörpöt, (melasse-t) szárított répaszeletet, valamint szárított moslék és törkölyféleket sem magukban, sem állati táplálkozásra alkalmas más anyagokkal keverve, vagy takarmányozásra alkalmas módon feldolgozva másként, mint a ministerium 2966—1915. M. E. számú rendelete alapján (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi augusztus hó 10. napján megjelent 184. számában) alakított korpaközpont közvetítésével forgalomba hozni nem szabad.

A malomvállalat annak, aki a 2117—1916. M. E. sz. rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi július hó 1. napján megjelent 148. számában) 7. §-ában megszabott örlési tanúsítvány alapján kizárólag saját házi és gazdasági szükségletére örlött, az ezen örlésből származó korpát kiszolgáltatni, ha pedig azt az örlöttöt átvenni nem kívánja, a Korpaközpont utján forgalomba hozni köteles.

Az ezen §. alapján átvett korpát az átvető csak saját állatainak takarmányozására használhatja fel, s ha bármilyen okból ily célra fel nem használhatná, azt szintén csak a Korpaközpont közvetítésével adhatja el.

Az 1. §-ban felsorolt ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár rendes minőség mellett mm-ként (100 kg.) tisztasulyra a következőkben állapítatik meg:

Az ipari termékek vagy hulladékok méterműsánskénti legmagasabb árai: Korpá K 20. Köles takarmányliszt K 36. Köles héj K 16. Repcepogácsa K 80. Vadrepcepogácsa K 30. Napraforgómag pogácsa K 40. Gomborkamag pogácsa K 40. Tökmag-pogácsa K 45. Lenmag-pogácsa K 40. Kendermag-pogácsa K 20. Keményítőgyári szárított tengeri-moslék K 32. Keményítőgyári szárított burgonya-moslék K 19. Szárított sörtörköly K 26.

Ezeket a legmagasabb árakat, melyek magukba foglalják a rakodállomáshoz való szállítánsnak és a berakásnak költségeit is, csak nélkül, készpénzfizetés mellett történt berakás esetére kell érteni s ezek az árak egyaránt vonatkoznak ugy belöldi mint külföldi származásu nyers anyagok feldolgozásánál előálló termékekre és hulladékokra.

A jelen rendelet életbelépésével hatályukat veszítik a ministeriumnak a korpá forgalomba bocsátásának szabályozásáról 2966—1915. M. E. szám alatt és a takarmányozási célokra szolgáló ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár megállapításáról és ezen cikkek előállításának, azaz forgalombahozásának és szállításának szabályozásáról 4135—1916. M. B. szám alatt kiadott rendeletek, (l. az utóbbit a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 18. napján megjelent 267. számában, kivéve a 2960—1915. M. E. számú rendeletek 8. és 7. §-ában, valamint a 4133—1915. M. E. számú rendeletnek 1. §-ában foglalt, a Korpaközpont megalakítására vonatkozó rendelkezéseket, amelyek azzal egészítettek ki, hogy amennyiben a Korpaközpontba az említett §-okban megállapított létszámon felül több tagnak kiküldése válnék szükségessé, ez iránt a földmívelésügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg intézkedik. Green, főkapitány.

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc- u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Kitünő

kozmetikus aróhamlasztó kapható

saját kezelésre is 7 koronáért. Batthyány-utca 10. sz., II. udvar, ajtó 5. 6049

Aranyat

és

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyszintén régiségeket vesz és elad 693

Losonczi Lajos

órák és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér.

Telefon 984.